

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

APRIL 3 • 95

Valsverkspräglingen av Gustav II Adolfs kopparmynt
Nygammal skatt på Gotland
SNFs auktion

Pris 15 kr

MYNTBOKEN

1995

- Värderingskatalog över Sveriges mynt 995-1995
- Priser på svenska sedlar inklusive privatbanksedlar
- Extra stor jubileumsutgåva med artiklar om kvalitetssättning, litteratur m m.

ENDAST 198:-

Välkommen
till vår monter
på frimynt 95
i Helsingborg
22-23 april.

Vi erbjuder bl a
ett rikt urval
av svenska mynt.

MYNT GALLERIET

Biblioteksgatan 5, Box 7049, 103 86 Stockholm.
Telefon 08-611 33 88. Telefax 08-611 25 11.

Register Svensk Numismatisk Tidskrift 1983 - 1992

Register över Myntkontakt/Svensk Numismatisk Tidskrift 1983-1992 kan nu beställas. Utarbetat av Anders Wilén. Pris 45 kr inkl. porto.

Ombärligt när du söker efter gamla artiklar eller vill veta vad som skrivits inom ett visst ämnesområde. Innehåller Ämnesregister, Författarregister, Konstnårsregister (medaljer), Stickordsregister m.m.

Register över Myntkontakt 1972-1982, utarbetat av Eva Wiséhn, kan också fortfarande beställas. Pris 45 kr inkl. porto. OBS! Har tidigare kostat 75 kr.

Specialerbjudande!

Fram till 30 juni 1995 kan du beställa båda registren till ett paketpris!
Endast 70 kr inkl porto för båda.

OBS! Alla ovanstående priser gäller även om registren avhämtas på kansliet.

Ring, faxa eller skriv till SNFs kansli.

Adress: Banérgatan 17, 115 22 Stockholm. Tel 08-667 55 98. Fax 08-667 07 71.

Kansliet är bemannat onsdag-torsdag 10.00-13.00.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

i samarbete med

KUNGL. MYNTKABINETTET

Föreningen:

Banérgatan 17 nb
115 22 Stockholm
Tel 08-667 55 98

onsdag – torsdag kl 10.00 – 13.00

Fax 08-667 07 71

Postgiro 15 00 07-3

Bankgiro 219-0502

Svenska Handelsbanken

Redaktionen:

Kungl. Myntkabinettet

Box 5405

114 84 Stockholm

Tel 08-783 94 00

Fax 08-663 97 35

Ansvärlig utgivare:

Ian Wiséhn

Huvudredaktör och layout:

Monica Golabiewski Lannby

Manuskriptgranskare:

Lars O. Lagerqvist

Även tel 0152-200 79

Annonser och auktionskalender:

Kjell Holmberg

Tel 018-38 23 47

(kvällstid och helger)

Prenumerationer:

Pris 125 kr/år (8 nr)

Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt

Tryck:

Masterprint

Sätteri & Tryckeri AB

ISSN 0283-071X

SNFs program våren 1995

Föreningslokalerna är öppna för medlemmar – gärna med sällskap – en torsdagkväll i månaden. Dörrarna öppnas kl 18.30.

6 april Öppet hus.

27 april SNFs auktion. Lokal, se s 62. Auktionskatalog s 63-84 i detta nr.

6 maj SNFs årsmöte i Sigtuna.

Program:

Kl 13.00 Visning av utställningen om Sveriges mynt 1000 år i Sigtuna museer.

Kl 16.00 Årsmötesförhandlingar.

Kl 18.00 Middag på Sigtunaborg. Pris exkl dryck för tre rätter ca 200 kr.

Förhandsanmälan innan 20 april till kansliet.

De som ej reser med bil kan ta pendeltåg till Märsta (avg Stockholm C kl 11.16) därefter busslinje 570 som avgår kl 12.03 och ankommer Sigtuna 12.17. Trafiken går varje halvtimme om annan tid vill nyttjas.

OBS! På grund av red:s påskledighet distribueras majnumret, SNT 4 • 95, en vecka senare än normalt.

Om ej annat anges hålls mötena kl 18.30 på Banérgatan 17 nb. Tag buss nr 44 eller 54 eller T-bana till Karlslan.

SNFs kansli

Besökstid 10.30-13.00 onsdag och torsdag.

Stängt: Midsommar - 1 september samt jul- och nyårshelgerna.

Innehåll SNT 3 • 95

Sid

Valsverkspräglingen av Gustav II Adolfs kopparmynt. Tillverkningsteknik och resultat	52
Nygammal skatt på Gotland	58
Ur styrelsens årsberättelse för år 1994. Vinst- och förlusträkning räkenskapsåret 1994	60
Jetong till en arbetarförening	61
Svenska Numismatiska Föreningens auktion den 27 april 1995	62
Uppnådda priser vid SNFs auktion den 21 april 1994	84
Pengar till ett enat Europa – modell 1949	85
Spårvägsbolagets minnesmedalj 1909	86
Brukspatronen Carl Östbergs gåva till Kungl Myntkabinettet	86
Riksbanksanställdas klagan på sedlar	88
Myntprägling i Frankrike i Svensk dagbok från 1700-talet	88
Boknytt	90
Auktioner & Mässor	90
Islamiskt bokpris	90
Franskt guldmynt utnämns till Årets mynt 1993	90
Föreningar	90
Tävling	91
Nordisk Numismatisk Unions möte i Stockholm 1-3 september	91

Omslag

Gustav II Adolf, Säter, 1 öre 1628, fränsida. Diam 41 mm. Myntmästare var Tobias Klenau under överinseende av Marcus Kock. Den avbildade fränsidan är präglad med en *icke svarvad vals*. Notera bottenytans smidda ytstruktur och fördjupningarna intill bilden och omskriften. Normalt uppvisar välbevarade, valsverkspräglade mynt svarvspår eller s k ådring i bottenytan. Se artikel s 52 ff. Foto Rik-f.

Valsverkspräglingen av Gustav II Adolfs kopparmynt

Tillverkningsteknik och resultat

Av Jan-Olof Björk

Trots att produktionen av valsverkspräglade mynt var enorm under 1600-talet har inte en enda vals avsedd för svenskt kopparmynt bevarats till våra dagar. Vi vet därför inte hur präglingsvalsarna har sett ut, hur stora de var eller hur de var konstruerade. Det enda som lyckligtvis finns kvar och bär vittnesmål om dess existens är mynten. Av dem kan man utläsa mycket om tillverkningstekniken. I synnerhet om man får tillfälle att studera restmaterial från myntproduktionen, så kallade tenar med icke utstansade myntbilder etc. Även mynt med misslyckat präglingsresultat är av största intresse vid forskningen om hur dessa mynt tillverkades.

Valsverkspräglingens princip

Principen för valsverksprägling finns beskriven i den numismatiska litteraturen av ett flertal författare. Här görs därför endast en kort resumé.

Kopparen glödgades och utsmiddes till något större tjocklek än de planerade myntens. I skärverket skars det smidda kopparstycket till tenar av önskad bredd.¹ Efter ytterligare en glödning och därpå följande betbad och slätvalsningar var tenen klar för präglning.² Tenen stackes då in mellan ett mot varandra roterande valspar. Valsarnas nedsänkta gravyr kom genom valsningen att bilda myntens relief. De båda valsarna representerade de färdiga myntens åt- respektive fransidor. Valsparet var förbundet med kugghjul så att de skulle rotera lika fort. I annat fall kunde t ex åtsidans prägel bli förskjutet i förhållande till fransidans. På så vis kunde bla snedprägling uppstå. Av bevarade exemplar vet vi att detta fenomen snarare var regel än undantag. Den långa raden av myntbilder på tenen stansades ut med hjälp av en så kallad hjälppipa. Hur denna stansningsmaskin var konstruerad vet vi idag ingenting om. Myntens snittytor tyder på att den mynt-sax som A Swab beskriver ej har använts.³ Valsverkets drivning skedde med hjälp av vattenhjul av överfallstyp, vilket var anslutet till den ena valsens, se bild 1.

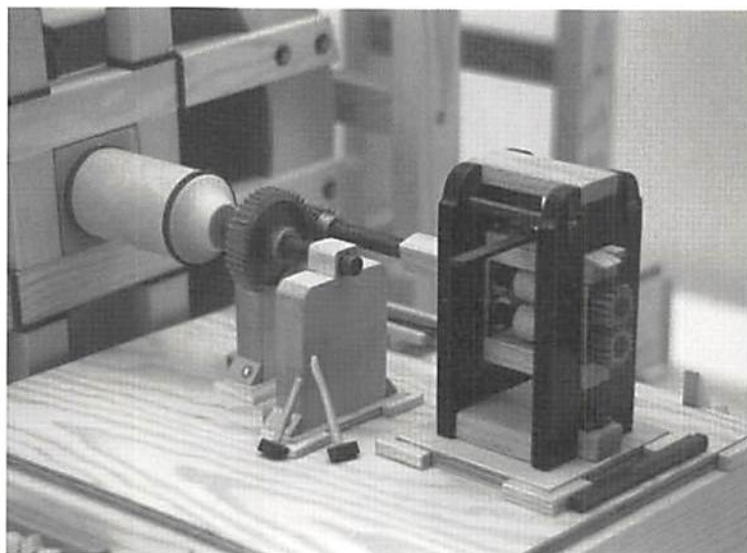

Bild 1. Rekonstruktion av vattendrivet valsverk avsett för myntprägling. Jämför artikeln i SNT 1990 s 4-7. Artikeln och modellerna av S Serrestam. (Foto A Heinonen, Växjö)

Råvalsen

Antag att man ur praktisk och ekonomisk synvinkel utnyttjade präglingsvalsar med en standarddiameter. Då förenklades arbetet vid myntverket högst väsentligt. Man behövde t ex inte ställa om valsverket vid präglning med ett större eller mindre valspar. En annan viktig anledning kan ha varit att valsarnas livslängd var relativt kort. Det kan man bland annat utläsa av den rikliga mängd varianter som framför allt Gustav Adolfs runda kopparmynt uppvisar. Att ha tillgång till standardvalsar med en fix diameter underlättade säkert arbetet i stor utsträckning både vad beträffar präglingsvalsarnas tillverkning och montering i valsstolen. Om man utgår från att sex graverade 1-örens bildade en präglingsvals blir valsens omkrets, med ca 2 mm mellanrum mellan myntbilderna och ca 41 mm myntdiameter :

$$6 \times (41 + 2) = 258 \text{ mm}$$

På en vals med samma omkrets får det plats sju halvörens :

$$7 \times (35 + 2) = 259 \text{ mm}$$

Av myntbilder med fyrks valör rymms nio stycken:

$$9 \times (27 + 2) = 261 \text{ mm}$$

Valsarnas medelomkrets kan uppskattas till ca 259 mm, vilket gör att diametern och radien kan beräknas till :

$$\begin{aligned} \text{Diametern} &= 82,50 \text{ mm och} \\ \text{Radien} &= 41,25 \text{ mm.} \end{aligned}$$

Att man graverade myntbilder av mer än en valör på en och samma vals måste anses som uteslutet. Myntens olika diametrar skulle i så fall ha orsakat problem. Utstansningen från tenen kunde då inte ske rationellt, ty hjälppipor av olika diametrar skulle ha krävts vid arbetet med en och samma ten. Vidare tvingades man att anpassa tenens bredd till mynten med större diameter. Detta skulle i så fall innebära mer opräglad koppar, dvs onödigt mycket skrot.

Antag vidare att man utnyttjade råvalsar med en standarddiameter, något mindre än den ovan uträknade. Råvalsarna var troligen gjutna i stål och behövde ej vara härdade.⁴ En standardvals krävde bara en gjutform av standardtyp. Råvalsen var inte avsedd för gravyr/prägling. Den utgjorde stommen för ett präglingsband.

Ytterligare en stor fördel vid arbetet med råvalsar och präglingsband kan noteras. När präglingsbandet tillfogats alltför stora skador, med vanställda mynt som följd, kasserades det. Råvalsen sparades och försågs med ett nytt präglingsband.

Präglingsbandet och punsarna

Det plana präglingsbandet tillverkades av stål. Efter utsmidning till ca 4-5 mm tjocklek fick det passera ett skärverk. Resultatet blev ett smitt plattstål med en bredd något större än de avsedda myntens. Längden var identisk med valsstommens omkrets. Observera att präglingsband, tillverkade under Marcus Kocks överinseende, ej slätvalsades. I detta plana, smidda tillstånd försågs präglingsbandet med önskad gravyr. Något gravyrarbete i egentlig mening, dvs med stickel etc, förekom knappast. Gravyrarbetet bestod i praktiken utslutande av tillverkning av så kallade punsar.⁵ Dessa graverades av skickliga yrkesmän – "eisensnidare". Punsarna graverades positivt med utseende som på de färdiga mynten. Efter en nödvändig härdning var de färdiga att använda. Dessa små verktyg var tidsödande och kostsamma att tillverka samtidigt som de var mycket viktiga i produktionsprocessen. Förmodligen ansvarade varje gravör för en "egen" uppsättning av mer betydande punsar. Punsar av enklare art, t ex bokstäver, punkter etc, var troligen en gemensam standardvara som fanns att tillgå i olika storlekar och stilar. Till gruppen mera betydande punsar måste bland annat räknas de som var avsedda för de olika riksvapnen på myntens åtsidor. Detaljstudier visar att sköldens konturlinjer punsades in i sin helhet med ett enda verktyg. Konturlinjerna är nämligen pundentiska inom varje riksvapen- och sköldtyp. Ett tränat öga upptäcker enkelt de skador och felgraveringar som är kännetecknande för varje puns/typ. Sedan kompletterades skölden med hjälp av punsar för lejonerna och sveakronorna i de fyra kvadranterna, vassen i hjärt-skölden osv. Riksvapnets krona, ovanför skölden, utgjordes av en

Bild 2. 1 öre Nyköping 1628 och Arboga 1627 ur myntmästarna Marcus Kocks resp Claes Hindrickssons tillverkning. Notera skillnaderna i gravörstil, bottenyta och den inre ringens utseende.

puns. Möjligen kan prydnaderna i dess kronring ha punsats in i efterhand. Till en och samma sköldtyp kan man ha använt flera typer av kronpunsar. Variationsmöjligheterna och antalet riksvapentyper ökar således. Detta är en annan anledning till myntgruppens stora variantrikedom. Enligt ovanstående arbetsmetoder framställdes t ex Nyköpings grip, vilken bestod av ca fem delpunsar, nämligen huvud och överkropp, bakdel och vänsterben samt svans, högerben, vingen och en armpuns för de pundentiska armarna. Tungan, svansen och det manliga organet kan möjligen vara enskilda punsar, se bild 2a.

Vapensköldens storlek, ca 25 x 23 mm, och det faktum att de alltid är jämnt inpunsade, styrker påståendet ovan att de punsades in i ett plant präglingsband. I annat fall hade man tvingats tillverka punsar som var välvda efter valsytan. Det som komplicerar en sådan tillverkning är kanske inte bara punsformen i sig och storleken. Man skulle även ha varit tvungen att gravera punsens relief orienterad mot ett tänkt valscentrum. Togs ej dessa hänsyn skulle resultatet på det färdiga myntet blivit en bred och "suddig" relief vid sköldens övre och undre delar. Samma förhållande

gällde självklart med den yttre och inre flätade ringen. Dessa är dessutom större än skölden. Med hjälp av en matris försågs präglingsbandet med diverse symmetripunkter. Med dessa som stöd vidtog punsningsarbetet. Vem som på så vis "byggde upp" de negativa myntbilderna på präglingsbandet finns det i dag inga uppgifter om. Kanske var det gravören/punsttillverkaren själv eller någon lärning till denne.

Valsens svarvning

Punsarna drevs ned i det plana präglingsbandet drygt 2 mm. Därigenom bildades små vallar av den undanträngda metallen runt om den inpunsade detaljen. Dessa vallar och den i övrigt smidda ytstrukturen avlägsnades genom svarvning i en svarvstol sedan präglingsbandet blivit monterat på råvalsen.⁶ Cirka 1.5 mm av ytan svarvades bort. Återstoden av pundjupet, drygt 0.5 mm, utgjorde präglingsvalsens slutliga gravrydjup, med andra ord det färdiga myntets reliefhöjd. Genom svarvningen av präglingsvalsarna skapade man förutsättningen för den karaktäristiska bottenyta som framför allt valsverkspräglade mynt från Marcus Kocks

tillverkning uppvisar. På välbevarade mynt framträder dessa svarvspår som ett linjärt mönster uppifrån och ned i myntens bottenyta. Att dessa svarvavtryck är orienterade på detta sätt beror på att alla svenska kopparrundmynt av denna typ är graverade stående på präglingsvalsen, i svarv- och sedan valsriktningen.

På mynt som av någon anledning inte underkastats denna svarvning skapar de ovan beskrivna vallarna fördjupade konturer runt det färdiga myntets detaljer. Vidare mottager det präglade myntet präglingsbandets smidda struktur samtidigt som de inpunsade detaljerna ej till fullo utpräglas. Myntet saknar i princip relief, dels på grund av att den ojämnt smidda valsytan upptar valsstrycket, dels beroende på det stora gravrydjet, se bild 3.

Dessa "misslyckade" präglingar är mycket sällsynta. Förf har endast lyckats finna två försäljningar sedan 1880-talet. Båda avser troligen samma mynt; D Holmberg auktion 50 år 1900, nr 134: 1 öre Säter 1628 "HH 41, Adv präglad i fördjupning." Appellgren auktion 2a (KMK:s dubletter) år 1909, nr 205: 1 öre Säter 1628 "HH 41?, Åts:s prägel fördjupad (icke brakteat)."

Det här avbildade är inte identiskt med de ovan beskrivna.

Präglingsvalsen

Präglingsbandet formades cirkulärt med en diameter något mindre än råvalsens. Därefter monterades bandet på råvalsen och fastjordades troligen genom vävningsteknik. Nu vidtog rensvarvning av valsbanan, enligt vad ovan beskrivits. För att präglingsvalsen skulle få ökad livslängd härdade man valsens ytskikt, dvs det påvällda präglingsbandet. Samtidigt som härdning kom till stånd minskade också präglingsbandets diameter. Detta medförde att bandet fixerades hårdare på råvalsen.

Tillverkningen av råvalsarna, präglingsbanden, punsarna och slutligen de färdiga präglingsvalsarna ägde, till att börja med, rum i Nyköping (och Arboga, se nedan). Marcus Kock, som var myntmästare i Nyköping, Säter och Arboga (från slutet av år 1628), bodde och verkade mestadels i Nyköping. Det var där gravören, en eller flera, arbetade under överinseende av Marcus Kock. De tillverkade kompletta präglingsvalsar både för Nyköpings och Sätters behov. Punsarna var, med undantag för Nyköpings grip och Sätters dalpilar, gemensamma för båda myntor-

Bild 3. 1 öre Säter 1628. Präglad med en icke svarvad fränsidevals. Lägg märke till fördjupningarna runt myntbildens detaljer och den smidda ystrukturen. Åtsidans riksvapen är punsidentiskt med Nyköpingsörets på bild 2a. Sätermyntens valsar tillverkades i Nyköping t o m slutet av år 1628.

terna. Detta faktum kan snabbt konstateras vid studium av de bevarade mynten. Ställföreträdande myntmästaren i Säter, Tobias Klenau, klagar över detta förhållandet i ett brev daterat 16 maj 1628. Han nämner bland annat att valsarna ofta gick sönder. Och då det inte fanns någon lokalt verkande gravör, fick man vänta länge på valsarna som beställts från Nyköping. Följden blev att man tvangs använda gamla, utslitna valsar med "skorviga slantar" som resultat. Klenau fick vänta till början av november 1628 innan Kock hörsammade hans önskemål och anställde den förste gravören i Säter.⁷ Denna viktiga händelse i Säter kan också observeras på mynten därifrån. Runt årsskiftet 1628-29 uppenbar sig en något annorlunda stil på sätermynten. Dessa fick så att säga en egen identitet – "säterstilen". Nya typer av riksvapen och kron typer börjar nu produceras. Även bokstavspunsarna förändras. Gravören bakom dessa sätermynt var troligen "Peter Michelsson Iserschnider". I ett odatat brev till bergsamten, hänfört till år 1642, klagar denne Peter Michelsson "över att myntmästaren Anton Grot ville taga ifrån honom tjänsten och anställa en annan, billigare kraft. Peter Michelsson säger sig ha i fjorton års tid varit gravör i kronans tjänst vid såväl silver- som kopparmynt. Han påstår dock, att han var den ende infödde svensk, som lärt detta ämbete".⁸

Myntbildernas elipsform

Myntens karaktäristiska bottenyta har ovan beskrivits. Ett annat iögonfallande faktum på dessa valsverkspräglingar är att de flätade ringarna som löper utmed omskrifterna är ovala, eliptiska, se bild 4. Denna formförändring har tidigare uppmärksammas och diskuterats, dock utan att man kommit fram till orsa-

kerna och kunnat utnyttja elipsens form för vidare beräkningar.⁹

Ringarna punsades troligen in i det plana präglingsbandet i ett arbetsmoment¹⁰. Formen var då cirkulär. Av bevarade valspar, förvarade i Konsthistoriska museet i Wien,¹¹ framgår att så var fallet. Valsarna var bl a avsedda för myntning av talrar med årtalet 1566 för Hall i Tyrolen. Myntens diameter tvärs valsen har uppmätts till 47,0 mm, medan ett linjärt diametermått längs valsen (kordamått) är 44,0 mm.¹² Valsens diameter är 75,5 mm, varför bågmåttet kan beräknas till 47,0 mm. Alltså har man utgått från en exakt cirkel i horisontalplanet. Bevarade talemmynt präglade med detta eller liknande valspar uppvisar samma eliptiska form och ytkaraktär som en del av våra svenska valsverkspräglade kopparmynt. Jämför nedan med Claes Hindrickssons myntning i Arboga.

Antagandet ovan, om en standardiserad råvals som grund för präglning av mynt med varierande storlek, bekräftas av dessa bevarade valsar.

Efter tenens passage genom valsen blir utseendet eliptiskt med kortaste diametern, y, parallell med valsriktningen, det vill säga längs valsbanan.

En undersökning av ett åttiotal ettören ur Marcus Kocks produktion visar att den längsta diametern, x, i elipsen praktiskt taget är konstant och orienterad vinkelrätt mot valsriktningen. Av det undersökta materialet hade 64 stycken en diameter av 31,5 mm medan de återstående 16 befanns vara 31,0 mm. Medelvärdet för den längre diametern x blir således 31,40 mm. Någon annan avvikelse kunde ej konstateras. Diametern y varierade något mer; minivärdet var knappt 29 mm och max 30,5 mm. Detta ger ett medelvärde av 29,83 mm. På varje enskilt mynt är alltid x-diametern större än y,

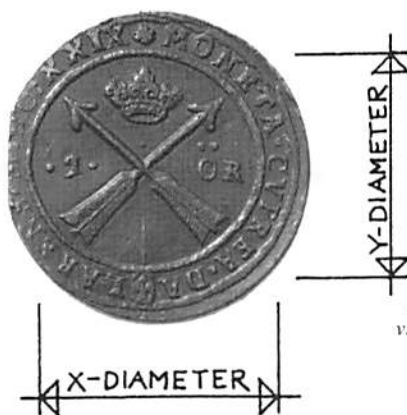

Bild 4. 1 öre Säter 1629. Myntets elipsform framträder bättre om bilden vrids 90 grader. Valsarna till detta mynt är tillverkade i Säter, förmodligen av Peter Michelsson. Jämför stilförändringen med bild 3.

alla är med andra ord elliptiska.

Uppmätt x-diameter, medelvärde = 31.40 mm

Uppmätt y-diameter, medelvärde = 29.83 mm

Slätvalsning och präglingsvalsning

Det märkliga är att samtliga mynt fått präglar som är elliptiska på "fel" håll! Sunt förnuft säger oss att ett material som passerar mellan ett valspar förlängs. Mot bakgrund av detta hade man kunnat förvänta sig att elipsens längre axel skulle vara parallell med valsriktningen. Detta tankesätt äger sin riktighet vid slätvalsning men ej vid präglingsvalsning.

Genom det tryck som uppstår i tenen vid slätvalsning uppnår metallen *plasmisk flytning*. På så vis minskar tenens tjocklek varvid en materialförlängning blir följden, så kallad *tangentiell flytning*. Tenens tvärsnittsbredd blir i praktiken oförändrad vid all valsning. Följande enkla princip gäller vid slätvalsning. En tens volym är alltid konstant. Detta innebär exempelvis att en ten med måtten 50 x 3 x 500 mm (bredd x tjocklek x längd) blir 250 mm längre vid slätvalsning ned till 2 mm tjocklek;

$$(50) \times 3 \times 500 \text{ mm} = 75 \text{ cm}^3$$

$$(50) \times 2 \times 750 \text{ mm} = 75 \text{ cm}^3$$

Frågan kvarstår. Hur kan man förklara det "märkliga" fenomen som uppstått vid präglingen av alla våra valsverkspräglade kopparmynt?

Grundläggande är att slätvalsning och präglingsvalsning ej kan jämföras vad gäller längdutvidgning. Vid präglingsvalsning fyller den plasmiskt flytande metallen de hålrum

som utgörs av gravyren i valsens, så kallad *radiell flytning*. Detta kan förklara varför myntpräglingsvalsar har försetts med diverse inpunsningsar i form av rosor, stjärnor etc utanför de egentliga myntbilderna, se bild 3 åtsidan. Genom dessa kunde man åstadkomma ett jämnt men inte alltför högt tryck mellan valsarna samtidigt som metallen kunde flyta radiellt utefter hela anläggningssytan. Härigenom underkastades hela tenens bredd präglingsvalsning. Utan denna "tryckutjämningsgravyr" hade tenen i vissa snitt både slät- och präglingsvalsats på en gång. Detta hade utsatt tenen för stora inre spänningar. Man kan teoretiskt tänka sig att en ten som passerar genom ett valspar försedd med tryckutjämningsgravyr endast på valsarnas högra sidor böjer av åt vänster. Detta eftersom metallen på vänstra sidan bara kan flyta i tangentens riktning med en förlängning av denna sidan som resultat. Hur mynt från en sådan ten kan tänkas se ut framgår av bild 5.

Slutsatsen blir att gravyren i valsens och därmed de färdiga myntens relief upptar den tänkta förlängningen av tenen. Längdutvidgningen vid präglingsvalsning med lågt tryck är i praktiken försumbar. Detta har bekräftats av flera metallurger som förf talat med. Den elliptiska formen på de flätade ringarna har alltså inget med präglingen i sig att göra. Formen kan däremot förklaras genom geometriska beräkningar.

Elipsformen besvarar många frågor

Som tidigare nämnts är ettorets längre diameter, x, på den inre ringen 31.4 mm lång. Detta är den ursprungliga diametern på den cirkulära inre ringen som punsades in i präglings-

bandet. I präglingsbandets plana tillstånd är alltså både x- och y-diametern lika, 31.4 mm. När präglingsbandet överförs på råvalsens cirkelformade yta är fortfarande x-diametern 31.4 mm eftersom den är vinkelrät mot valsriktningen. Y-diametern är också 31.4 mm lång. Men observera att detta mått då löper utefter valsbanan i valsriktningen. Y-diameterns 31.4 mm är således ett bågmått till skillnad från x-diametern vilket är ett rätlinjigt mått! Efter valsens svarvning är dess radie ca 1.5 mm mindre. Detta innebär naturligtvis att även bågmåttet, y (betecknat b₁ i formeln nedan), minskar. Det gör däremot inte det linjära måttet x. Det förblir konstant. En tänkt radie, r₂ i nivå med gravyrdjupet, är alltså 1.5 mm + 0.5 mm (valsens gravyrdjup efter svarvningen) = 2.0 mm mindre än valsens ursprungliga, r₁.

Med valsens nya radie, r₂, beräknas nu ett bågmått, b₂, i nivå med gravyrdjupet, se bild 6. Detta mått skall, om nedanstående beräkningar äger riktighet, överensstämma med den tidigare uppmätta y-diametern. Denna är det färdiga myntets kortaste elipsdiameter.

$$b = v \times r \times \pi / 180, \text{ där}$$

$$b_1 = \text{bågmått före valsens svarvning} = \text{tidigare uppmätt x-diameter}$$

$$b_2 = \text{bågmått efter valsens svarvning, vid gravyrdjup}$$

$$p = \text{gravyrdjup innan svarvning, tidigare antaget 2.00 mm}$$

$$r_1 = \text{valsradie före svarvning, tidigare antaget till 41.25 mm}$$

$r_2 =$ valsradie vid gravyr djup, $r_1 - p = 41.25 - 2.00 = 39.25$ mm

$v =$ centrumvinkel i grader, konstant

$v = b_1 \times 180 / (\pi \times r_1) = 31.4 \times 180 / (\pi \times 41.25) = 43.6$ grader

$b_2 = v \times r_2 \times \pi / 180 = 43.6 \times 39.25 \times \pi / 180 = 29.87$ mm

Tidigare uppmätt y-diameter, medelvärde = 29.83 mm överensstämmer väl med den beräknade.

En motsvarande undersökning av tjugo halvören gav likalydande resultat :

Tidigare uppmätt x-diameter, medelvärde = 27.36 mm

Tidigare uppmätt y-diameter, medelvärde = 25.95 mm

$v = 27.36 \times 180 / (\pi \times 41.25) = 38.00$ grader

$b_2 = 38.00 \times 39.25 \times \pi / 180 = 26.06$ mm

Tidigare uppmätt y-diameter, medelvärde = 25.95 mm överensstämmer väl med den beräknade.

Eftersom tillgången på fyrkar är begränsad har inte någon undersökning kunnat ske på dessa. Dessutom har mynten för liten diameter i förhållande till präglingsvalsen, vilket gör att beräkningarna blir osäkra. Observera att valsraderna är lika i båda beräkningarna, enligt tidigare antaganden.

Det är alltså gravyr djupet, p, och svarvningen av valsarna som ger myntbilderna den eliptiska formen. Präglingsvalsarnas diameter bekräftas också av beräkningarna ovan.

Claes Hindrickssons vackra arbogamynt

Alla samlare av svenska kopparmynt har någon gång förundrats över Claes Hindrickssons myntning i Arboga åren 1627-28. Ettören från dessa år och halvöret 1627 är nästan uteslutande av hög teknisk kvalitet. Man ser mycket sällan präglingsklumpar på dessa mynt, vilket man däremot ofta lägger märke till på mynt tillverkade i Nyköping, Säter eller Arboga (år 1628) då Marcus Kock var myntmästare. Klumparna på mynten är den positiva spegelbilden av valsens yta. Från en vals av dålig kvalitet eller hårdning spjälkades metallflisor bort. Hålligheterna i valsytan som på så sätt uppstod skapade klumparna på mynten. En annan nog så viktig och iögonfal-

Bild 5. Kristina, 1 öre 1638. Tillverkad i Säter under myntmästaren Marcus Kock. Åtsidans formförändring beror troligen på att man glömt "tryckutjämningsgravyr" på valsens vänstra sida.

lande skillnad är de ovan beskrivna svarvspåren i bottenytan, vilka arbogamynten i princip helt saknar.

Vid en undersökning av arbogamyntens inre ring, liknande den ovan redovisade, befanns den vara näst intill cirkulär. 1628 års sista präglingsmed regentens namn förkortat till ADOLPH⁹ var märkbart eliptiska, dock betydligt mindre än på mynt ur Marcus Kocks tillverkning. Dessa sista arbogamynts eliptiska form beror förmodligen på det faktum att dess myntbilder är djupare inpusade i präglingsvalsarna.

Varför skiljer sig Claes Hindrickssons mynt så markant vid en jämförelse med Marcus Kocks? Jämför med bild 2b. Med Marcus Kocks (och hans söners) produktion avses här även kopparmyntningen under Kristina till och med Karl XI.

Till att börja med kan man konstatera att den konstnärliga stilen och gravörtekniken har hämtats direkt från kontinenten. Örnen, Arbogas stadsvapen, har i ex i det närmaste kopierats från talerpräglings för Hall i Tyrolen¹³ etc. Aven andra likheter mellan framför allt tyska utgåvor och Gustav Adolfs mynt finns noterade¹⁴. Detta plagierande har säkert sitt ursprung i bland annat följande. Talern var ett internationellt gångbart och många gånger vackert handelsmynt. Dessa cirkulerade självklart också i Sverige, där de på grund av sitt goda rykte blev stilbildare. Mynten var viktiga symboler för regeringsmakten. Vackra mynt gav regenten högre anseende samtidigt som de antagligen också accepterades lättare av allmänheten. Kanske var det därför som bland annat Gustav Adolf lät värva utländsk,

yrkesskicklig arbetskraft till sina myntverk. Följden av detta resonemang blir att det var högst troligt att Claes Hindrickssons gravör(er) hade lärt sitt yrke i Centraleuropa. De införde så att säga den kontinentala stilen på dessa arbogamynt. Men än viktigare var det faktum att man introducerade ny teknik, med bättre präglingsresultat som följd, tyvärr avskaffad redan under år 1628, då Marcus Kock blev myntmästare också över Arboga myntverk.

Slätvalsat präglingsband

Till skillnad från Marcus Kock lät, med största säkerhet, Claes Hindricksson slätvalsa präglingsbanden. Detta kan förklara de skillnader i myntens karaktär som de två myntmästarnas produktion fick. Ett från begynnelsen jämnare, slätvalsat präglingsband behövde knappast svarvas. Det räckte med en lätt avslipning för att avlägsna vallarna runt de inpusade detaljerna. Krävdes ingen svarvning kunde punsdjupet reduceras högst väsentligt. Då präglingsvalsen ej behövde svarvas uppkom dels inga "karaktäristiska" svarvspår i bottenytan och dels inga synbara eliptiska ringar runt omskrifterna. Den lilla eliptiska tendens som emellertid kan uppmätas härrör praktiskt taget enbart från gravyr djupet i präglingsbandet. Ju större gravyr djup (från ca 0.4-0.8 mm) desto mer ellipsformade myntbilder. Jämför med 1628 års senare präglingsmed "ADOLPH⁹", ovan. Det är troligt att präglingsbandet genom slätvalsningen fick högre hållfasthet. Detta skapade förutsättningar för en bättre och jämnare hårdning av präglingsvalsen. Resultatet i produktionsle-

det blev mynt med jämnare bottenyta och utan präglingklumpar. I de sällsynta fall sådana klumpar förekommer är de "mjukare" i formen än på mynt ur Marcus Kocks produktion. Detta indikerar att Claes Hindricks-sons valsar var av högre kvalitet och livslängd. Detta kan möjligen vara en av många orsaker till att så få variationer finns på arbogamynten.

Men allting har en revers. Ett av Gustav Adolfs viktigaste krav på myntmästarna var säkerligen en hög myntningskvantitet. Mängden producerat kopparmynt överskuggade alla andra krav under denna tidsepok. På grund av den troligen alltför långsamma myntningen i Arboga fick Marcus Kock överta Claes Hindricks-sons ansvar över myntverket under slutet av år 1628.

Sammanfattning

En viktig källa vid all numismatisk forskning är de "misslyckade" präglingarna. Säterörret på bild 3 ger oss bland annat viktig kunskap om hur valsarna såg ut innan de svarvades. Mest intressant är nog ändå all den information som kan beräknas med utgångspunkt från de "välskapta" myntens eliptiska form. Formen har sitt ursprung i valsarnas gravryddjup och den därefter eventuellt behövliga svarvningen. Med hjälp av elipseernas mått och ett realistiskt antagande om gravryddjupet kan valsarnas diameter beräknas. Präglingssalsarnas diameter var med största säkerhet cirka 82 mm och standardiserad. På valsarnas omkrets fick antingen sex ettören, sju halvören eller nio fyrkräglar plats. Valsar med detta mått tycks även ha använts vid präglingen av Kristinas ett- och kvartsören. Då bildade fem respektive sju sådana en vals.

Under Marcus Kocks myntmästarskap präglades mynt med smidda och därefter svarvade präglingssalsband respektive präglingssalsar. Detta gav mynt med karakteristiska svarvspår i bottenytan och eliptiska myntbilder. Kvaliteten på präglingssalsbanden och mynten som tillverkades därav blev låg, vilket bland annat kännetecknas av många präglingssalsklumpar.

Mynten ur Claes Hindricks-sons produktion tillverkades med smidda och slätvalsade präglingssalsband som efter punsningsarbetet endast behövde en lätt avslipning. Kännetecknande för dessa mynt är, förutom hög estetisk kvalitet, den jämna bottenytan och de i det närmaste cirkulära myntbilderna. Valsarna var av högre hållfasthet. Detta innebär att mynten i princip saknar präglingssalsklumpar.

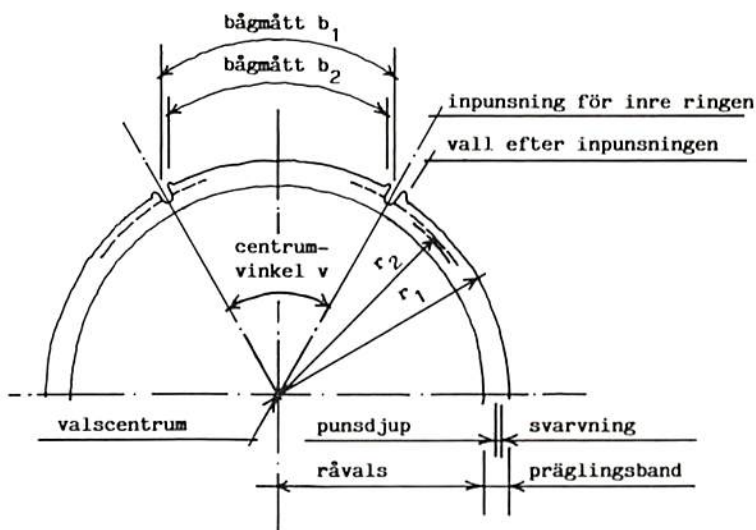

Bild 6. Sektion av en präglingssals före svarvning. (Teckning, J-O Björk)

Noter

- Norberg, NNÅ 1940 s 53. I inventariet, daterat 1 september 1636, över Sätters myntverks maskiner etc nämns "Zweij Schneitwerke zu ganzte Rundstücke vnnndt Kreutzer etc". Detta snid- eller skärverk avsett för ettören och kreutzrar var, tillsammans med all annan utrustning, Marcus Kocks privata. Troligen tillverkad av Kock under början av år 1627.
- Norberg, Avesta s 184 ff. Här omtalas att plåtarna först skars till tenar och sedan slätvalsades. Några valsar med större bredd än 3 till 3 3/4 tum fanns ej.
- Swab, s 73. Av beskrivningen, som är upprättad år 1723, framgår att det var en bult som via ett "öga" stansade ut blindmynt ur en ten. Snittytorna blir då vinkelräta mot myntytan, vilket de nästan aldrig är på 1600-talets kopparmynt.
- Norberg, NNÅ 1940 s 55. I inventariet, se not 1, nämns att endast två härदार med gjutformar fanns. Dessa kan ha använts till råvalsgjutningen eftersom man också nämner fem "grose Waltzen Zangen" under samma rubrik. Formarnas antal tyder på att åtgången på valsar ej var särskilt stor och att man i så fall förmodligen nyttjade råvalsar.
- Norberg, NNÅ 1940 s 55. I förut nämnda inventarium, not 1, förtecknas under rubriken "Vff der Schneit Stuben," följande: "38. durch schneiden mit" och "12. schlüssels oder

drückers". I fri översättning: 38 gravryrverkyty (sticklar etc) resp 12 nycklar (!) eller tryckare (= punsar ?).

- Norberg, NNÅ 1940 s 54 ff. Svarvstolens existens styrks av en rubrik i ovan citerade inventarium. Det heter "Ein grose am Wasser getribene Dreij Banc etc. woran", dvs en stor vattendriven svarvbänk.
- Norberg, NNÅ 1940 s 49 ff.
- Norberg, Avesta, s 249, not 236.
- Artiklar i Skandinavisk Numismatik nr 7, 9, 10 och 1 ur årgångarna 1977 resp 1978. Författare är omväxlande G Holst och Y Almer/I Carlsson.
- Norberg, Avesta, s 386 ff. I ett inventarium över "Äfwestadh Mynt och Manufacturwärc", daterat 25-27 januari 1669, redovisas varje enskild puns under rubriken "Eisen Schneder Wercktygh och redskap". Bl a specificeras punsarna till Kristinas ett- och kvartsören: "2: Skilder, 3: st:n andra Puntzar som sänkiäs [graveras] vth medh Skilden, 1: Crantzpuntz...". Detta indikerar att kransen (= de flätade ringarna på Gustav Adolfs mynt) punsades in i ett arbetsmoment.

Vidare omtalas att "Uthj Stoore Smidian widh de 2 små Essiorna" fanns bland annat "3: stora sänkestäd", dvs tre stora gravyrstäd! Detta talar för att man graverade/punsade i plana präglingssalsband.

- 11 Sahlin, s 50 ff och SNT 1993 s 11. I båda skrifterna återges bilder på valsparet. Den senare artikeln är författad av H Menzinsky och S Serrestam.
- 12 Uppmätningen har utförts av H Menzinsky, till vilken förf riktat ett tack.
- 13 Dav 3332, talar utan år (1626) präglad för Hall i Tyrolen.
- 14 Myntkontakt 1978 s 130 ff. I denna artikel ger H Wideen exempel på likheter i stilen mellan tyska silvermynt och svenska kopparmynt. Artikeln är illustrerad.

Källor och litteratur

(Se även noterna!)

Boberg N F, auktionskataloger nr 5-9 (G Cavallis samling av kopparskiljemynt), Stockholm 1927. Med förord om valsvärksprägling författat av T G Appelgren.

Dav = Davenport J. European Crowns 1600-1700. Galesburg 1974.

Hallborg O, Hartman R. Utkast till beskrifning öfver Gustaf II Adolfs och Christinas kopparmynt (HH). Ingår som nr VIII i Numismatiska Meddelanden, Stockholm 1883.

Norberg P. Sätters garmakeri och myntverk. Artikel i Nordisk Numismatisk Årsskrift 1940.

Norberg P. Avesta under kopparbrukets tid, del 1 och 2, Stockholm 1956.

Person (Gamby) E. Användning av punsar och patriser vid stämpeltillverkning. Artikel införd i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad år 1937 s 255.

Sahlin C. Valsverk inom den svenska metallurgiska industrien intill början av 1870-talet. Stockholm 1934. Ingår som nr 3 i Jernkontorets bergshistoriska skriftserie.

Silfverling B. Anteckningar om Arboga mynt och myntverk, Stockholm 1928.

Stiernstedt A W. Om kopparmyntningen i Sverige och dess utländska besittningar, Stockholm 1864.

Stiernstedt A W. Beskrifning öfver svenska kopparmynt, Stockholm 1871.

Swab A. Avesta kronbruk 1723. Nytryck av Jernkontoret och ingår i dess bergshistoriska skriftserie som nr 19, Arlov 1983.

Welin U S Linder. Svensk koppar och kopparmyntning, Stockholm 1965.

Auktions- och lagerkataloger från firmorna: H Sellling, H Bukowski, D Holmberg, T G Appelgren, N F Boberg, Stockholm och Göteborgs staders bokauktionskammare samt mynt ur egen samling.

(Samtliga mynt är fotograferade av G Hildebrand i skala 1:1.)

Nygammal skatt på Gotland

Av Kenneth Jonsson och Malin Lindquist

År 1989 hittades en vikingatida skatt vid L. Klintegårde, Väs-kinde socken, Gotland, men av olika skäl, bl a rädsla för straff, inlämnades den först på hösten 1994 till Gotlands Fornsal. Där har den varit utställd några månader kring årsskiftet 1994/5. Fynden på Gotland hittas normalt i samband med jordbruksarbete, men ibland kommer de i dagen på ett mer oväntat sätt som t ex vid anläggandet av en ankdam, i ett kaninhål eller som i det här aktuella fallet i samband med byggandet av ett nytt hönshus.

Gotland är som alla vet synnerligen rikt på vikingatida silverskatter. Silvret hemfördes till ön av köpmän m fl, som varit på långväga färder bl a i kalifens länder och i Bysans. På ett bryne från Timans i Roma socken står att "Ormika och Ulfair har besökt greker (dvs Bysans), Jerusalem, Island och Särkland" (de arabiska länderna), ett bevis så gott som något att gotlänningarna verkligen för vida. Silvret utgjorde naturligtvis en stor lockelse, och i utbyte kunde vikingarna erbjuda bl a svärd, pälsverk, vax och slavar. Till att börja med färdades man på floden Volga ner till Kalifatet. Så småningom, under 900-talet, blev floden Dnepr en viktig led till Bysans och Konstantinopel, vikingarnas Miklagård. Dessa kontakter resulterade i att arabiskt silver, huvudsakligen i form av mynt i stora mängder nådde norra Europa och Gotland. Mycket har försvunnit eller snarare gått upp i den vanliga hanteringen men mycket grävdes ner – kanske för framtida behov. Att gräva ner sina dyrgrisar är i och för sig inget märkvärdigt – jorden är ett säkert kassaskåp. Varför de blev kvar där, därom tvista de lärde.

I de äldre skatterna före 900-talets slut är mynten uteslutande arabiska. När sedan den arabiska silverströmmen börjat sina, inleddes importen av västeuropeiska mynt. I skatterna ingår normalt såväl mynt som silverföremål som ofta är sönderdelade. Mynten fungerade heller inte som mynt i vår mening, utan de vägdes i de små balansvägar som handelsmännen hade med sig. Dessutom har alla silverbitarna s k probermärken, dvs man har karvat lite i dem för att kontrollera silverhalten. Människans

misstänksamhet har alltid varit stor – ibland säkert med rätta.

Den nya skatten

Den nya skatten är förhållandevis stor. Den väger 2,5 kg och består av hela och delar av smycken samt 1 537 mynt och åtta plantsar. Smyckena är vackra och av hög kvalitet. Det finns t ex två flätade halsringar med utplattade ändar. Den ena är flätad av 3 x 2 respektive av fem silvertrådar. Ett vackert ringspänne – det som höll ihop mannens mantel, är från 900-talets slut eller 1000-talet. Det finns också en armbygel och delar av ett större skivformigt spänne med filigran samt en ganska ovanlig smyckebraکت med en krans av rörformig pärlstav. Mynten har bestämts preliminärt men en noggrann genomgång (framför allt av de tyska) kommer säkert att medföra en del justeringar. Fördelning på präglingsområden liksom yngsta mynt (slutmynt/t.p.q.) anges nedan.

	Antal	T.p.q.
Arabiska	19	1002/3
Volgabulgarisk	1	958/9
Bysantinsk	1	989
Tyska	1.040	1027
Italienska	3	962
Böhmiska	7	1028
Polsk	1	992
Engelska	390	1035
Irländska	7	1017
Skandinaviska	ca 27	1029
Danska	ca 21	1017/1035
Svenska	ca 20	1023
Totalt	1.537	1035

Det för närvarande yngsta myntet är präglat under Harold I 1035–1037 i England. Det betyder att skatten har gömmts undan 1035 eller några år senare. Trots att Gotland är så rikt på skatter finns det påfallande få just från 1030-talet. Den nya skatten kommer därför att kunna ge svar på många frågor beträffande präglings-tiden för främst anonyma tyska typer från den tiden.

De arabiska mynten är som vanligt i en sen skatt som denna få och täcker stora delar av myntningen i Kalifatet med tonvikt på den östra delen. Ett bysantiskt mynt, präglat mellan 976–1025 i Konstantinopel över bröderna Basileios II och Konstantin VIII, har gjorts om till hänge varvid brödernas bilder kom att hanna upp

Silverskatt funnen vid L. Klintegårde, Väskinde sn, Gotland, år 1989. Foto: Raymond Hejdström, Gotlands Fornsal.

och ner. Bland de italienska ingick märkligt nog ett 800-talsmynt: Berengar I 888–915, präglat 898–900. Endast ett lika tidigt mynt har förut varit känt från svenska fynd. De tyska mynten är som vanligt i majoritet och kommer från ett mycket stort antal myntorter och myntherrar. Polska mynt är ovanliga i svenska fynd (totalt ca 15 ex.). Detta ex är präglat för Boleslaw Chrobry 992–1025. Ungerska mynt ingår normalt i en skatt från denna tid, men här lyser dessa mynt med sin frånvaro. De engelska mynten ger en bra fingervisning om skattens kronologiska tyngdpunkt eftersom de engelska typerna, efter en myntreform ca 973 kan dateras med relativt god säkerhet.

<i>Æthelred II</i>		
First Hand	979–985	3
Second Hand	985–991	1
Crux	991–997	25
Long Cross	997–1003	53
Helmet	1003–1009	23
Last Small Cross	1009–1017	65
<i>Cnut</i>		
Quatrefoil	1017–1023	98
Pointed Helmet	1023–1029	97
Short Cross	1029–1035	24

Harold I
Jewel Cross 1035–1037 1

Huvuddelen av dessa mynt har sannolikt förvärvats under handelsfärder även om plundringar och s k danagälder också kan ha bidragit. Mynten fördelas tämligen jämnt på Æthelred II 978–1016 resp. Cnut 1016–1035. Importen av engelska mynt börjar minska fr o m slutet av Cnuts regering, vilket också klart framgår av sammansättningen här.

Med de engelska mynten följde normalt också ett mindre antal präglade för vikingakungen Sigtrygg Silkskägge 994/5–1042 – så även här.

Antalet exemplar för de skandinaviska, danska och svenska mynten kan inte fastställas exakt på grund av att pågående forskning (Brita Malmér) gör att fler och fler s k skandinaviska efterpräglingar av engelska typer efterhand kan föras till Danmark respektive Sverige. □

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt sedlar medaljer
ordnar nålmärken

Öppettider
Vardagar 10.00 – 18.00
Lördagar 10.00 – 14.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

HÅKAN WESTERLUND

MYNTHANDEL

**KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER**

*Spec. sedlar
Betalar bra för sedlar före 1930*

Wasagatan 42
111 20 STOCKHOLM
TEL 08-11 08 07

**UR STYRELSENS ÅRS-
BERÄTTELSE FÖR ÅR 1994**

**Vinst- och förlusträkning för Svenska Numismatiska Föreningen
för räkenskapsåret 1.1.1994 – 31.12.1994**

Styrelsen har från årsmötet 1993 haft följande sammansättning:

Ordf T Sundquist, v ordf M Grejjer, sekr G Wahlquist, kassaförv U Nordlind.

Övriga: A Frösell, B Rådström, K Holmberg.

Suppleanter: K Jonsson, I Wiséhn, A Nordin, Jan Walldén.

Föreningens kansli har som tidigare skötts av Margareta Klasén.

Styrelsen har under året hållit 6 protokollförda sammanträden.

Utöver styrelsen har arbete pågått i olika kommittéer.

Årsmötet 1994 avhölls i Föreningens lokal på Banérgatan, Stockholm. Följande belöningar utdelades:

Till hedersledamot valdes Frank Olrog. Föreningens Elias Brenner-medalj tilldelades Bertel Tingström och Föreningens Nils Ludvig Rasmusson-stipendium 1994 gick till Frédéric Elfver. Föreningens guldnål för förtjänstfullt arbete tilldelades Anders Wilén och Hans Henriksson och för 40-årigt medlemskap till John Örtengren, Birgitta Odén, Wincent Ydrestål, Stig Thornström och Per Hellström.

Beträffande verksamheten i övrigt under året hänvisas till vad som publicerats i Svensk Numismatisk Tidskrift och i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad.

Sven Svenssons stiftelse för numismatik:

Föreningens ordinarie representeranter i stiftelsen har varit T Sundquist, K Jonsson och U Nordlind, suppleanter har varit I Wiséhn, A Frösell och F Olrog. Kontrollant för samlingarna har varit T Sundquist.

Gunnar Ekströms stiftelse för numismatik:

Föreningen har representerats av U Nordlind (ordinarie) och B Tarras-Wahlberg (suppleant).

Medlemmar:

Den 31 december 1994 uppgick föreningens medlemsantal till 790 juridiska och enskilda medlemmar.

Föreningens ekonomi framgår av vinst- och förlusträkningen.

Medlem som önskar en fullständig årsberättelse kan vända sig till kansliet.

Inkomster

Medlemsavgifter

Årsavgifter 127.830:—

Intäkter av kapital

Räntor å bankräkning, postgiro och obligationer samt utdelning på aktier	166.501:50	
Vinst vid inlösen av obligationer	52.100:—	
Nedskrivning av aktier och obligationer	— 52.100:—	166.501:50

Försäljningsresultat

Samlarmynt	1.540:—	
Litteratur	32.936:—	
Auktioner	8.840:—	43.316:—

Övriga inkomster

Diverse inkomster		240:—
Summa inkomster		337.887:50

Kostnader

Personalkostnader

Löner	32.900:—	
Sociala avgifter	5.840:—	38.740:—

Övriga kanslikostnader

Försäkring	3.872:—	
Förbrukningsinventarier	33.974:50	
Hyra	3.000:—	40.846:50

Kontorsomkostnader

Telefon	3.317:—	
Kontorsmateriel	3.133:50	
Tryck, foto	44.604:—	
Allmänna omkostnader	5.541:—	
Porton	4.966:80	61.562:30

Föreningsverksamhet

Avgift till Nordisk Numismatisk Union (NNU)	1.638:—	
Avgifter till Internationella Numismatiska Kommissionen m fl föreningar	1.204:60	
Medlemsnålar	5.989:50	
Möten, representation, gåvor m m	7.655:—	
Bibliotek (inbindning, inköp)	5.026:31	21.513:41

Tidskrifter

SNT	210.139:87	
Bidrag från numismatiska stiftelser	— 145.000:—	
	65.139:87	
NNUM	4.399:77	69.539:64

Försäljningsresultat

Förlust å medaljer	11.727:—	11.727:—
--------------------	----------	----------

Inköp

Till SNF:s egen medaljsamling		15.024:72
Summa kostnader		258.953:57
Överskott att tillföras kapitalet		78.933:93

Summa		337.887:50
--------------	--	-------------------

Balansräkning för Svenska Numismatiska Föreningen

Tillgångar	31.12.1993	31.12.1994
Kontanter	1.312:50	281:50
Postgiro	34.595:65	48.728:71
Banktillgodohavanden	21.308:69	76.654:14
Obligationer	1.352.525:—	1.082.525:—
Aktier	99.598:—	99.598:—
Aktiefond	300.000:—	609.965:92
Inventarier	1:—	1:—
Föreningens medaljsamling	1:—	1:—
Föreningens bibliotek	1:—	1:—
Lager: samlarmedaljer	6.882:—	6.882:—
samlarjetonger	1.000:—	1.000:—
litteratur	1.000:—	1.000:—
Fordran Numismatiska Meddelanden 39	—:—	9.355:—
Forringar	—:—	1.739:50
Summa	1.818.224:84	1.937.732:77

Skulder och eget kapital

Donationsfonder och andra fonder

C W Burmesters medaljfond	142.740:40	150.014:40
C W Burmesters förlagsfond	198.835:—	218.718:—
N L Rasmussons stipendiefond	54.319:30	56.787:30

För särskilda ändamål reserverade medel

Belöningsmedaljers fond	6.303:20	3.315:70
-------------------------	----------	----------

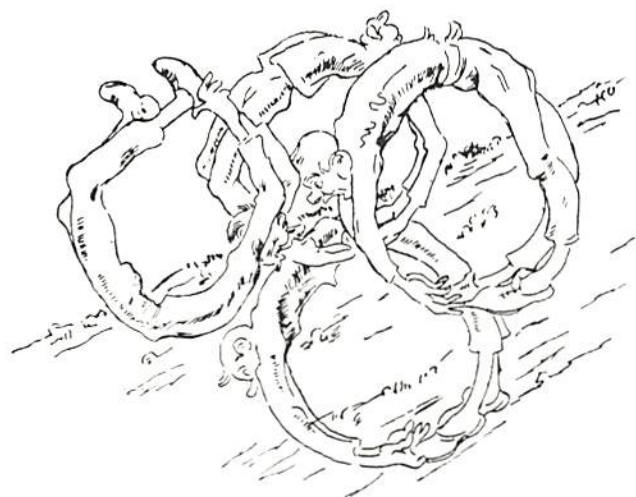
Övriga skulder

Upplupna kostnader SNT	—:—	40.374:—
Källskatt	2.600:—	2.600:—

Balanserade medel

Förskottsbetalda medlemsavgifter	42.430:—	39.450:—
Förskottsbetalda prenumerationsavgifter NNUM	4.320:—	4.915:—
Medel för dokumentation av Sven Svenssons samlingar	24.052:50	—:—
Föreningens eget kapital	1.342.624:44	1.421.558:37
Summa	1.818.224:84	1.937.732:77

Marknadsvärde obligationer, aktier och aktiefond 2.180.945:—

Gäta:

Vilka är rullande vandringsmän?

Svar: Pengarna.

(Skåne, Skytts häräd.)

Jetong från en arbetarförening

I det myntkabinett som hör till Göteborgs Historiska Museum finns en liten jetong som anknyter till de medlemsjetonger/märken som 1800-talets arbetarföreningar framställde. Den är tillverkad av två brakteatpräglade plattor som sammanfogats. Diametern är 19 mm och materialet är silver. Jetongen är försedd med pålödd ögla och ring. Den visar överst två händer som är fattade i varandra samt därunder ett städ. Mot städet lutar en kraftig hammare och en tång. På städets fundament finns inslaget nummer 46. Nederst på den upphöjda kanten finns skrivet IDOGHET. Åt- och från-sidorna har samma utseende.

En osäker hypotes är att jetongen använts av en arbetarförening i Göteborg. I denna stad stiftades *Arbetare-föreningen* i augusti 1866. Årsavgiften i föreningen var 1 riksdaler riksmünt. Medlemmarnas pengar gick till en sjuk- och begravningskassa, egna skrifter, bibliotek och till en handelsrörelse. Föreningen hade år 1867 ca 3.400 medlemmar och var därmed den största i Skandinavien. En viktig fråga för föreningen var kampen mot dryckenskap. År 1870 bildades en annan förening som kallades *Göteborgs Nya Arbetare-förening af år 1870*. Det är även känt att man i Göteborg redan 1851 hade en arbetarförening. Om nu jetongen kommer från Göteborg är det tämligen svårt att avgöra vilken förening som är utgivare.

Litteratur:

Berg, P.G., *Svenska ordnar, sällskaper och föreningar, m.m.* Stockholm 1873.

IW

Jetong från en arbetarförening.
Foto: Göteborgs Historiska Museum,
skala 1:1.

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS AUKTION DEN 27 APRIL 1995

Auktionen hålles i Statens historiska museer, Storgatan 41, Stockholm. Visning försiggår i Sessionssalen, en trappa upp, kl 16.45-18.00 och auktionen kl 18.10.

Endast medlemmar i föreningar anslutna till Nordisk Numismatisk Union äger rätt att närvara och att göra inköp. Kontant betalning, gärna med check, som utställs på auktionsförrättaren.

Frånvarande medlemmars uppdrag för inrop vid auktionen mottages av **Madeleine Greijer, Ripstigen 5, 170 74 Solna**, som måste ha anbudsen **senast den 26 april**.

Inropat material översänds mot postförskott, varvid tillkommer portoutlägg. Insända anbud skall ange ett bestämt högsta bud för ett bestämt objekt. Eventuella reklamationer skall för att kunna beaktas framföras senast en vecka efter att inköpta objekt erhållits.

Anbudslistor vars bud *ej* resulterat i inköp, kommer *ej* att återsändas.

Kvalitetsbeteckningarna har satts av Madeleine Greijer och Frank Olrog. Uppnådda priser publiceras i nästa auktionsnummer av Svensk Numismatisk Tidskrift.

Foto: Gabriel Hildebrand, RIK-foto.

FÖRKORTNINGAR

- Hd = B E Hildebrand: *Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar*. I-II. Stockholm 1874-75.
Hild = B E Hildebrand: *Minnespenningar öfver enskilda svenska män och kvinnor*. Stockholm 1860.
Hy = B E Hycert: *Minnespenningar öfver enskilda svenska män och kvinnor*. *NM XVII:1-2*. Stockholm 1905-15.
KM = Ch L Krause & C Mishler: *Standard Catalog of World Coins*. Iola, Wisc. Senaste uppl.
NM = *Numismatiska Meddelanden*.
NM = B Ahlström m fl: *Norges Mynter*. Stockholm 1976.
NNUM = *Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad*.
NNÅ = *Nordisk Numismatisk Årsskrift*.
Pick = A Pick: *Standard catalog of world paper money*.
S = P Seaby: *Roman Silver Coins and their values*. Del 1-4, London.
SB = B Ahlström m fl: *Sveriges Besittningsmynt*. Stockholm 1980.
SM = B Ahlström m fl: *Sveriges Mynt 1521-1977*. Stockholm 1976.
SMF = C Hamrin & J L Hyllengren: *Svensk Myntförteckning*. Del 1, 1988.
SS = Sven Svenssons samling.
WI = A Wahlstedt: *Minnespenningar öfver svenska män och kvinnor*. *NM XXIV*. Stockholm 1925.

1	Rom. Antoninus Pius 138-61, sestertius. <i>S 1270 var.</i>	1
2	Rom. Faustina Sr, e 141, sestertius. <i>S 1361, filad kant.</i>	(1/1+)
3	Rom. Marcus Aurelius 161-80, sestertius. <i>S 1437.</i>	1/1+
4	Rom. Faustina Jr, 161-75, sestertius. <i>S 1508.</i>	1/1+
5	J III, 1 mark 1591. <i>SM 53b.</i>	1?/1
6	G II A, Nyköping, 1 öre 1628. <i>SM 152a.</i>	1?
7	G II A, Nyköping, 1 öre 1628. <i>SM 152b.</i>	1
8	G II A, Riga. 1625, 1627. <i>SB 17, 19b.</i> Ngt ärgig, liten kantskada.	1+(1+)
9	Kristina, 1 öre 1640. <i>SM 107.</i> Ngt korroderad.	(1/1+)
10	Kristina, 1 öre 1645. <i>SM 110.</i>	1
11	1/4 öre 1635; 1/6 öre 1668; 1 öre sm 1763; 1/4 sk 1799, 1803, 1806, 1808; 1/12 sk 1812. 8 ex.	1?-1
12	Öre 1719, öre 1725, 1 sk 1802/1760, 1/2 sk 1799, 1803, 1815, 1/12 sk 1812. 7 ex.	Ca 1
13	1/8 rdr 1833; 1/2 sk 1819, 1824, 1829, 1830; 1/4 sk 1819, 1830; 1/12 sk 1825; 2 sk 1837. 9 ex.	1?-1
14	1/3 sk 1836-37, 1839-40, 1847, 1851; 1/6 sk 1847, 1854-55. 9 ex.	Ca 1
15	1/2 rdr 1846/5. <i>SM 37b.</i>	1/1+
16	1/32 rdr 1852-53; 25 öre 1855, 1859; 10 öre 1857-59; 2 öre 1857-58; 1 öre 1857-58; 1/2 öre 1858. 12 ex.	1?-1
17	2 kr 1876-78, 1897-98, 1900, 1904, 1906-07. 9 ex.	1?-1
18	2 kr 1880 "O", 1880 "OCH", 1890, 1892-93. 5 ex.	1?-1
19	1 kr 1875-1907, alla år. 19 ex.	1?
20	O II, 5 öre (95); 2 öre (110); 1 öre (30). 235 ex.	Växl
21	2 kr 1910, 1915, 1922, 1926.	1-1/1+
22	2 kr 1930-31, 1934-36.	1/1+
23	2 kr 1937-40.	1+-01
24	1 kr 1928-41, alla år. 14 ex.	1+-01
25	1 kr 1946-50. 20 ex.	1+-01
26	50 öre 1916, 1928, 1930-31, 1933, 1936, 1938-39.	1+
27	50 öre 1949-50 (6), 1953-61 (24). 30 ex.	1+-01
28	10 öre 1911, 1911, 1913, 1914, 1916, 1916, 1916/15. 7 ex.	1-1+
29	1 öre 1909-18 (31), 1920-21 (8). 40 ex. 1+-01	
30	2 kr 1952. 10 ex.	01
31	Österrike, Tyskland, Schweiz 1726-1913. 10 ex.	Växl
32	Frankrike, Luxemburg, Monaco 1788-1989. 12 ex.	Växl
33	England, Kanada 1844-1953. 6 ex.	Växl
34	Holland, Curacao 1769-1948. 22 ex.	Växl
35	Spanien, Sydamerika 1806-1909. 6 ex.	Växl
36	Arabländer 1866-1938. 9 ex.	Växl
37	Turkiet 1831-1939. 7 ex.	Växl
38	Ryssland, Polen 1817-1934. 8 ex.	Växl
39	USA 1865-1920. 20 ex.	Växl
40	Utlandet, stora kopparnickelmynt mm. 43 ex.	Växl
41	Polletter. Stockholms Ångslups AB, 8-65 öre. 14 olika. 30 ex.	Växl
42	Bronsmedaljer, bl a IVS. 12 ex.	01
43	Minnespenningar, polletter mm. 84 ex.	Växl

44	Förordningar om sedlar 1681-1760. 9 ex.	Växl
45	Uttagskvitton Stockholms Sparbank 1831 (2), stämpelpapper (Carta Sigillata). 19 ex.	Växl
46	10 kr 1937, nr Xx034254; 10 kr 1956, nr 14650307, 14650309, 14650310, 14968432, 14968435. 6 ex.	1,0,0,0,0,0
47	10 kr 1959, nr 33604238, 33604239, 33604240, 33604244, 33604245, 33604246. 6 ex.	0
48	Danmark, 1 kr 1918; Tyskland, 100 mark, sedlar. Sverige, 5 kr 1955, 2 kr 1950, 1 kr 1940, 1949.	1,1 1-1+
49	G V, 1 öre. 766 ex i 2 album.	Växl
50	G V, 2 öre (440 ex); 5 öre (129 ex) i 2 album	Växl
51	G V, 25 öre, 288 ex silver, 57 ex nickel. I album. Växl	
52	G V, 50 öre, 145 ex silver, 25 ex nickel. I album.	Växl
53	G V, 1 kr, 161 ex, 40% silver.	Växl
54	5 kr 1955 (4), 1971 (3), 2 kr 1892 flagnad, 1910, 1938, 1943-45; 1 kr 1930, 1935-36, 1939 (2), 1940. 19 ex.	Växl
55	2 kr 1897, 1921 (2). 3 ex jub.	1+,01,01
56	5 kr 1935, 2 kr 1897, 1921. 3 ex jub.	1+,1+,01
57	2 kr, 20 ex 40% silver; G VI A, 2 kr, 28 ex 40%, 10 ex nickel.	1+-01
58	1 kr 1898, 50 öre 1907, 25 öre 1897-99, 1902, 1907 (4), 1 öre 1893, 1901, 1905, 1907 (2), 14 ex.	1?-1
59	1/16 rdr 1848, 1852; 1, 2 öre 1872 + div äldre kopparmynt. 13 ex.	1?-1
60	Utl mynt i album, bl a Frankrike, Guatemala, Jamaica, Holland, Irland, Israel m fl. 380 ex.	Växl
61	1 öre 1914 med öppen 4:a.	1+
62	25 öre 1940, 25 öre 1973, felpräglad.	01/0,01/0
63	20 kr 1889. SM 16.	01
64	10 kr 1901. SM 33.	01/0
65	10 kr 1901. SM 33.	01
66	5 kr 1901. SM 40.	01
67	Drottning Silvia, 1 000 kr 1993, guld.	0
68	1 kr 1876 på 5 (kv 1?), 1 kr 1940, 1950 TS; 10 öre 1928, 1933, 1936, 1939-41, 1942 (2).	01-01/0
69	10 kr 1991, felvänd. 2 ex.	01
70	O II, 5, 2 öre, 24 ex; G V, 2, 1 öre, 57 ex i 4 plastkassetter och 1 pappärm.	Växl
71	2 kr 1876, 1892 flagnad, 1893, 1897-98, 1906.	1?-1
72	2 kr 1876, 1878, 1897 (2), 1898 (2), 1906. 7 ex.	1?-1
73	2 kr 1912-14, 1915 (2), 1922, 1928 (2), 1938-39. 10 ex.	1-1+
74	2 kr 1936 (2), 1937-38, 1939 (2), 1940, 1940 med ompräglad 4:a. 8 ex.	1+-01
75	2 kr 1936, 1939 (5), 1940 med ompräglad 4:a, 1940 (2). 9 ex.	1+-01
76	5 kr 1954 (2), 1955 (4); 2 kr 1947, 1956, 1970. 9 ex.	1+-01
77	2 kr 1943-70. 20 ex.	01
78	2 kr 1944-50. 20 ex.	01
79	2 kr 1950. 20 ex.	01
80	2 kr 1952-68. 20 ex.	1+-01
81	10 kr 1972; 5 kr 1935, 1952; 2 kr 1897, 1921, 1938. Alla jub. 6 ex.	01-01/0
82	10 kr 1972; 5 kr 1935, 1959; 2 kr 1907, 1921, 1938. Alla jub. 6 ex.	01-01/0
83	10 kr 1972; 5 kr 1935, 1959; 2 kr 1921, 1938. Alla jub. 5 ex.	01-01/0
84	10 kr 1972; 5 kr 1935, 1966; 2 kr 1897, 1938. Alla jub. 5 ex.	01-01/0

85	Album innehållande 120 st 25 öre, silver och nickel, 178 st 10 öre, silver och nickel. Tills 298 ex.	Växl
86	Album med 76 st 5 öre, 224 st 2 öre. Tills 300 ex.	Växl
87	Album med 74 st 5 öre, 85 st 2 öre, 86 st 1 öre.	Växl
88	Album med 1 kr 80% silver, 124 st, samma men 40%, 29 st; 50 öre silver, 73 st, samma men nickel, 12 st. Tills 238 ex.	Växl
89	1 öre sm 1747, 1749; 1/4 sk 1805, 2/3 sk b 1846; 1 öre 1859, 1864, 1867. 7 ex.	Ca 1
90	KMK Vänner 1948-73; Gustav Vasa-G III-O II 1534-1776-1873 speciedalem. Silver i träetui.	0
91	1 kr 1879, 1887. 2 ex.	1?/1
92	1 kr 1923, 1930, 1932. 3 ex.	1,1+,1+
93	1 kr 1933-35. 3 ex.	01,1+/01,01
94	1 kr 1915-16, 1924 (2), 1925-30, 1932, 1935. 12 ex.	1-01
95	1 kr 1933 (6), 1935 (6). 12 ex.	1+/01-01/0
96	25 öre 1953-61. 9 ex.	01/0
97	10 öre 1929-30, 1935-39, 1942. 8 ex.	1+-01
98	Medaljserie. 6 Bernadotter graverade av A Wallenberg. Silver. I träetui.	0
99	Div antika och medeltida mynt, bl a Parthien (2), Rom (1).	Växl
100	O II, 2 kr 1878, 1897-98, 1904, 1907.	1-1/1+
101	O II, 2 kr 1878, 1897-98, 1906, 1907.	1-1/1+
102	G V, 1 kr 1942, jub.	01
103	G V, 1 kr 1942, jub.	01
104	G V, 1-5 öre 1909-16. 380 ex.	Växl
105	C XVI G. Provmyntset 1991, Myntverket. 11 ex.	0
106	Medalj. Carl von Linné, silver, 128 g, av E Lindberg 1907, <i>Hy II:338</i> . (Nordlind lagerlista 14:PM 80).	01
107	Medalj. Christina Nilsson de Casa Miranda, hovsångerska, brons 50 mm, av E Lindberg 1917. <i>NM XXIV:154</i> .	01
108	Medalj. HN Schwan, direktör vid Ostindiska kompaniet mm, silver 52 mm av Frumerie 1823. <i>Hy II:75</i> . Små hack.	(1+)
109	Medalj. T Sparre, general, förgylld bly 42 mm, RR. <i>Hy I:62:I</i> ; Wrangel K-G, oval bly 30x40 mm, RR. <i>Hy I:52:I</i> .	Ca 1+
110	Medalj. August Strindberg, brons 55 mm av Carell 1949.	01/0
111	Medaljer. A Jochnick, försäkringsman, brons 65 mm (E Lindberg 1943); K Leijonhufvud, brons 50 mm (E Lindberg 1905); JH Palme, bankman, brons 62 mm 1931 (MV). 3 ex.	01
112	Medalj. Göteborgsutställningen 1923 av C Milles, brons 56 mm.	01
113	Medalj. Charles Lindbergh, flygare, Atlantflygningen 1927 av Prudhomme, brons 67 mm. Små hack.	(1+)
114	Myntvikt. 1600-tal?, tysk för 2 dukater?, mässing 14x14 mm.	1+
115	2 öre 1905 (7), 1907 (9), 5 öre 1921, 2 öre 1921, 1942, 1 öre 1915-16, 1 kr 1969. Tills 21 ex.	01
116	1 kr, 50, 25, 10, 2, 1 öre 1950 i plastkassett. 1 kr, 50, 25, 10 öre 1973 i plastetui. Årsset 1976, 1977 i mjukplastkassett.	01/0
117	5 kr 1935 jub.	1+/01
118	Norge, Danmark, Finland. Årsset 1977.	0
119	Finland. 10 mark 1977 jub, 25 mark 1978 jub.	0
120	Belgien, 6 st. bl a 10 fr 1954 jub; Danmark 20 kr 1990, 10 kr 1989, 5 kr 1990, 1 kr 1992; Jersey, 1/4 skill 1957; England, 7 st; Australien, 4 st. bl a 50 cents 1966. Tills 22 ex.	01/0

121	Frankrike. 20 fr 1867 BB, guld.	1+
122	20 fr 1868 A.	1+
123	20 fr 1869 A.	1+
124	20 fr 1869 BB.	1+
125	20 fr 1877 A.	1+
126	20 fr 1893 A.	1+
127	20 fr 1897 A.	1+
128	Årsset 1973. Fleur de coins.	0
129	Årsset 1974. Fleur de coins.	0
130	20 fr 1992, 1993, 10 fr 1989, 1 fr 1988. 5 ex.	01/0
131	100 fr 1993, silver.	0
132	Grekland, 5 drachma 1954, 1 drachm 1959, 50 lepta 1954; Holland, 1 gulden 1871; Italien, 8 st; Luxemburg, 5 fr 1962; Monaco, 6 st; Polen, 10 złoty 1959, 1960; Rumänien, 6 st; Sovjet, 4 st.	01-0
133	Spanien, 50, 25, 5 pesetas 1957, 2 ^{1/2} , 1 pesetas 1953, 10 cent 1959. 6 ex i pappförpackning.	0
134	Tyskland, 5 mark 1980J, 2 mark 1970J, 1972 (2) F.J, 1979J, 1988J, 1981J, 1 mark 1961G, 1974J, 1981D, 50 pf 1991G, 10, 5, 1 pf 1950, 10 pf 1920-21, 10 rentenpf 1924, 1950, 1990, 2 pf 1925. 21 ex.	1+-01
135	Peru, 1 sol 1872, 50 soles 1971.	1+,01/0
136	Paraguay 9 st; Colombia 5 st; Peru 16 st; Salvador 5 st; Chile 3 st; Uruguay 9 st; Filippinerna 4 st; Malaysia 5 st; Brasilien 3 st. Tills 59 ex.	01-0
137	Haiti 2 st; Reunion 3 st; Kuwait 6 st; Somalia 1 st; Hong-Kong 2 st; Ghana 5 st; Nederländska Antillerna 3 st; Rhodesia 3 st; Mali 3 st; Brittiska Indien 2 st; Brittiska Östafrika 7 st; Mauritius 3 st; Ekvatorialafrika (Kameoun) 5 st; Kongo 1 st; Indo-China 1 st; Syd-Korea 8 st; Honduras 5 st. Tills 60 ex.	01-0
138	Fiji 1 st; Bolivia 4 st; Dominikanska republiken 4 st; Zambia 3 st; Gabon 1 st; Etiopien 1 st; Gambia 2 st; Australien 2 st; Sierra Leone 5 st; Rhodesia & Nyassaland 1 st; Kenya 2 st; Franska Somalia 3 st; Seychellerna 13 st; Surinam 6 st; Israel 4 st; Marocko 6 st; Indien 2 st. Tills 59 ex.	01-0
139	Iran 2 st; Kongo 3 st; Thailand 3 st; Liberia 6 st; Cape Verde 3 st; Macao 1 st; Burma 6 st; Kina 3 st; Korea 1 st; Maldiverna 1 st; Pakistan 2 st; Syrien 2 ^{1/2} , 5, 10 piastres 1962; Mexico 6 st. Tills 39 ex.	1+-01/0
140	Ceylon 5, 1 rup 1957.	01
141	Egypten 5 piastres 1939 (1+), 2 pi 1937 (1+), 50, 25, 10, 5 piastres 1970; Peru 20 soles 1965 jub; Liberia 1 dollar 1961 (1+); Uruguay 10 pesos 1961. 10 ex, silver.	01-01/0
142	Yemen 1 rial 1963, 20, 10, 5, 1, 1/2 buqsha 1963. 5 ex silver, 2 ex kopparaluminium.	01-01/0
143	Yemen, imadi riyal AH 1344, 1/4 AH 1367, 1/8, 1/16 Ahmadi riyal. 7 ex silver, 3 ex brons.	1+-01
144	Sedlar och checkar. USA 25 cents uå, Robert Walker utgiven 1862-76, 5e utgåvan. <i>Pick nr F24</i> . Chambre de Commerce de Calais. San Paolo di Torina 100 cents. Brasilien 5 cruzeiros uå. Estampa 2A, serie 2757, m fl. 10 ex.	1?-1/1+
145	Litteratur. B Ahlström m fl, <i>Sveriges Mynt 1818-1987</i> ; H Glück, <i>Årtalsförteckning över svenska mynt 1973, samma 1975</i> ; RS Yeoman, <i>A catalog of modern world coins 1850-1950</i> , 11e ed. DR Sear, <i>Roman coins 1974</i> .	
146	Hans Hildebrand, <i>Sedelsamlingen i Riksbankens myntkabinett</i> . Hft.	
147	Myntskåp Lembit med 8 lådor, varav 2 för större mynt, 3 för 49 medelstora och 3 för 64 mindre mynt.	
148	Tyskland. 267 mynt från 1851-1970.	Blandad
149	USA. Dime. 89 ex.	Blandad
150	USA. 1 cent 1857-1907. 31 ex.	Blandad
151	USA, 48 st quarterdollar, 57 st fivecents, 99 st 1 cent Lincoln. Tills 204 ex.	Blandad
152	Storbritannien. 221 st, alla olika, från 1797-1967.	Blandad

153	Album med 153 st ryska mynt 1776-1991. Alla olika.	Blandad
154	Album med 235 st norska mynt 1782-1991. Alla olika.	Blandad
155	Album med 236 st danska mynt 1771-1989. Alla olika.	Blandad
156	Album med svenska mynt: 5 öre, 50 st olika, 2 öre, 54 st olika, 1 öre 54 st olika. Många i bra kvaliteter. Tills 158 ex.	Blandad
157	100 kr jub 1984 (2 st) i kassett över från vårauktionen 1994.	0
158	O II, 5 öre (23 st), 2 öre (25 st), 1 öre (10 st). 58 ex.	1-1/1+
159	G V, 50, 25, 10, 5, 2, 1. 1909-50. 209 ex i pärmar.	1?-1/1+
160	G VI A, 1 kr, 50, 25, 10, 5, 2, 1 öre; C XVI G, 5, 1 kr, 50, 25, 10, 5 öre. 448 ex i album.	1-01
161	100 kr jub, Sveriges Riksdag 1983, Säkerhetskonferensen 1984. 2 ex.	0
162	Norge. 1 kr 1881, 5 öre 1876, 2 öre 1899. 3 ex.	1?,1,1+
163	Norge. 5 kr 1978 Hären, 1 kr 1976, 50 öre 1927, 1974, 10 öre, 5, 2, 1 öre olika årtal; 2, 1 öre ockupationsmynt 1943. 16 ex.	1-01
164	Danmark. 1948, 1 kr 1946, 1976, 25 öre 1960, 1972, 10 öre 1951, 1975, 5, 2 öre 1972, 02. Tills 9 ex.	1-1+/01
165	Finland. 50, 1 mark 1953, 1874, 50 penniä 1890, 1911, 1921, 25 p 1901, 1915, 1926, 1938, 20 p 1963, 10 p 1941, 5 p 1870, 1921. Tills 13 ex.	1/1+-1+/01
166	Tyskland, 2 mark 1971, 1973, 1/2 mark 1906 (7 ex); Preussen, 3 pf 1856, 1862, 2 pf 1850, 1868; Schweiz, 2 fr 1944, 1 fr 1945, 1/2 fr 1910, 1952 (2), 20 cent 1953, 10 cent 1953, 5 cent 1954. Tills 14 ex.	1-1+
167	Österrike. 1 florin 1876, 20 kreu 1793, 16 kreu 1800. 3 ex.	1,1?/1+,1/1+
168	England. 1 pund 1983, 1/2 cr 1948, 1967, 2 shilling 1948, 1968, 1 sh 1936, 1956, 1963. Div småmynt. 31 ex.	1-01
169	Ryssland. 1/2 kopek 1731, 1912, 1 kopek 1840 (2), 1842, 1901, 2 kopek 1801, 1812, 1814, 1841, 1852, 1899, 1904, 1905, 1911, 3 kopek 1896, 1899, 1901, 1905, 1912. 20 ex.	1-1+
170	Ryssland. 50 kopek 1895, 20 kopek 1870, 1904, 15 kopek 1872, 1905, 1907, 10 kopek 1873, 5 kopek 1845, 1888. 9 ex.	1
171	Ryssland. 15 kopek (7 st), olika årtal, 3 kopek olika årtal, 2 kopek olika årtal, 1 kopek olika årtal. 22 ex.	1-01
172	Ryssland. Rubel (2), 50 kopek (1), 20 (8), 10 (6), 5 (5). 22 ex.	1-1+/01
173	USA. 1/2 dollar 1943, 1/4 dollar 1966, dime 1964, 1 cent 1906, 1928, 1945. 7 ex.	1-1/1+
174	USA. Eisenhower 1971, Min set. Årsset 1973 (7 st mynt). 8 ex.	0
175	Medaljer och plaketter. 10 ex. Vitmetall 5 ex, brons 5 ex. En tysk, en norsk.	1-01
176	Polletter. Bl a hundskattemärke, Ledsjö 1943 nr 8. 30 ex.	1-01
177	Polletter. Shell, olika årtal. 24 ex.	1-1+
178	Nålmärken. 45 ex.	1+-01
179	Nålmärken. 50 ex.	1+-01
180	Ahlströms auktionskatalog 1985 nr 31-40 1989. 10 ex.	
181	Två trämyntskåp med 5 fackindelade lådor.	
182	Myntskåp Lembit Junior med 4 lådor.	
183	7 st militära märken, 13 st idrottsplaketter.	1+-01
184	5 st militära märken, 4 st orienterings, 1 pins från Helsingforsolympiaden 1952, 9 st div märken.	1+-01
185	Myntskåp i teak med 12 lådor, läsbar dörr.	01
186	Myntverkets flyttningsmedalj samt regalskeppet Kronans jetong. Silver och brons. 2 ex.	0
187	Polletter. Stocka 2 ex, mässing och vitmetall.	1+/01
188	Ränäs Mejeri mjölkpolletter, mässing. 4 ex.	1-1+
189	Div polletter, bl a en Vattholma mjölkpollett, Månsbo.	1-1+

190	Div polletter, bl a några Stockholms ångsluspolletter. 40 ex.	1-1+
191	Div skyttmärken. 6 ex.	1+-01
192	Div ryska nålmärken. 28 ex.	01-01/0
193	2 kr 1876. <i>SM 44c</i> .	1+
194	2 kr 1893, 1903.	1/1+
195	2 kr 1876 (5), 1897, 1900. 7 ex.	1?-1
196	2 kr 1876-78, 1880 med OCH + O, 1890, 1892, ej flagnad, 1893, 1897-98, 1900, 1903-04, 1906-07. 15 ex.	1?-1/1+
197	2 kr 1876-1907, ej alla år. 20 ex.	1?-1
198	2 kr 1876 (14), 1878, 1897, 1904 (3), 1907. 10 ex.	1?-1
199	2 kr 1876-92, 1897-1900. 10 ex.	1?-1
200	1 kr 1876-1907. 20 ex.	1?-1/1+
201	50, 25, 10 öre, div år. 77 ex.	1?
202	1 kr 1888 (2), 1890, 25 öre 1874, 10 öre 1907. 5 ex.	1?,1?,1/1+1+/01
203	5 öre 1874, 1891, 2 öre 1899, 1906, 1 öre 1874, 1877, 1880, 1882-83, 1893, 1895, 1897, 1902, 1907 (2), 15 ex.	1?-1+
204	5, 2, 1 öre 1874-1907, ej alla år. 129 ex.	Blandad
205	2 öre 1900, runda nollor, litet hack på åts.	(1/1+)
206	1 öre 1894.	1/1?
207	Årsset 1977-78, 1979 (2), 1980 (2). 6 st i Sandhillskassetter.	0
208	Årsset 1977 (2), 1978-80. 5 st i Sandhillskassetter.	0
209	5 kr 1935, 1952, 1959, 1962, 1966, alla jub + 5 kr 1954, 1955. 7 st i Sandhillskassetten.	1+-01
210A	Jubileumsmynt: 2 kr 1907, 1932, 1938, 5 kr 1935, 1959, 1966 (2). 10 ex.	1+-01/0
210B	Jubileumsmynt: 1897, 1907, 1921, 1932, 1938, 5 kr 1935, 1952, 1959, 1962, 1966.	01-01/0
211	Jubileumsmynt: 2 kr 1932, 1838 (2), 5 kr 1952 (2), 1959 (9), 1966 (2), 10 kr 1972.	1+-01/0
212	2 kr 1910, 1912-13. 3 ex.	1+/01
213	2 kr 1910, 1912, 1915, 1924. 4 ex.	01
214	2 kr 1936, 1938-40. 4 ex	1+,1+/01, 1+/01,1+/01
215	2 kr 1910-40, 1940 med ändrad 4:a. 20 ex.	1-1+/01
216	2 kr 1010-30, 2 ex av de flesta. 20 ex.	1-1+
217	2 kr 1910, 1912-15, 1922, 3 ex av varje, 1924 (2).	Ca 1
218	2 kr 1931, 1934-36, 1938, 3 ex av varje, 1939 (5), 1940 (5). 20 ex.	1+-01
219	2 kr 1926, 1930, 1938, 1939 (4), 1940 (2). 10 ex.	1+-1+/01
220	2 kr 1952-71, ej alla år. 26 ex.	01
221	5 kr 1955, 1971 (3), 2 kr 1942-44, 1945 G?TS, 1946 (2), 1947 (2), 1948, 1949 (2), 1950 (3), 1950 på 51. 20 ex.	1+-01
222	1 kr 1910-50 inkl 1942 80%, samt ett antal varianter. Silvervärde ca 170 kr. 44 ex.	Blandad
223	50 öre 1911-61, 39 st, 25 öre 1910-73, utom 1965 och 1972, 54 st, 10 öre 1909-50, 45 st.	Blandad
224	5 öre 1909-23 (utom 1910, 1918, 1919 järn) flera dubletter, 30 st. 2 öre 1909-23, en del dubletter (1916 på 5, 4 st, 1918, 2 st), 27 st 1 öre 1909-23, en del dubletter (21). Tills 78 ex.	1?-1
225	10 öre 1930-31, 1941-42, 25 öre 1931, 1936 (2), 1938 (2), 1941. 10 ex.	01-01/0
226	5 öre 1910.	1
227	5 öre 1915.	01
228	5 öre 1927.	1+/01

406
 H. Kammerherren Herr N. Strandman
 för Arméens flotta i Fransös Escaders Råd
 ning
 dafyer inlefwereat Rikfens Ständers Banco
 på hundrade Conthionfam Riksdal, Conthionthou
 Och Con Rind. Specie

Thet warder härmed till bevis attesterat;
 dock utan tillstånd at transportera eller förhandla
 themne Sedel til någon annan. Stockholm den
 18 Ma 1738 Anno 1738

R. O. 635.38 Rind. Specie

Malinberg

253

N° 16
 A. Herr N. Hensings för Arméens
 flotta i Fransös Escaders Råd
 hafver inlefwereat uti Rikfens Ständers Riksgälds Contoir Credi-
 dit Sedlar til en Summa af ~~500 Rind. Specie~~ Capital
 och
 uplupen Tre procentis årlig ränta til denna dag. det warder
 härmed til bevis attesterat. dock utan tillstånd at transportera
 eller förhandla denne Sedel til någon annan. Stockholm
 den 19 Oct 1790

Sj Capital R.d = 500 Rk. — Rinta R.d = Rk. — Rk. — Rk.

Annot. pag. 352.

6746.

254

229	1 öre 1914 med öppen 4:a.	1
230	1 öre 1936 med kort och lång 6:a, 1938-56. 24 ex. 5 öre 1917-19, 1942 (3).	1+01
231	10 kr 1972 jub, 2 kr 1944, 1969. Stockholms Sparbank)(1 miljard 1959 (2).	01-01/0
232	G V. 2 kr. 76 ex.	1?-1/1+
233	O II. 1 kr. 86 ex.	1?
234A	43 st 1 kr 80%, 33 st 40%. 76 ex.	1-1+/01
234B	Utl mynt, bl a Norge 25 öre 1876, 10 öre 1903, 5 öre 1908 (2), 25 kr 1970 jub. Danmark 17 st, USA 10 st m fl. Tills 90 ex.	Blandad
235	G V, G VI A. C XVI G. Kopparmynt 1, 2, 5 öre. Ca 1 200 ex. Svenska sedlar	Blandad
236	1 rdr rmt 1870 Gg13831, trasig, bläckskrift. 1 kr 1876 S65909, trasig. 1 kr 1914 A014513. 1 kr 1921 Uu177147. 5 ex.	2.2.1.0.0.1
237	1 kr 1914 A014526-28. 3 ex.	0
238	5 kr 1917 P107304, hårt veck. 1947 N604423, 1948 A897168. 1948 jub O440423. 4 ex.	1?,1+,01,0
239	10 kr 1904 X72453. Vikt.	1+
240	10 kr 1939 G287940, vikt. 5 kr 1046 B817932, 1947 N578906, 1948 L246800, 1949 C278680, 1951 H537572, 1952 Z534005, 1962 TH098322, 1963 UD020353, 1977 CVH7886. 10 ex.	1?,1, övriga 0
241	10 kr 1940 C214587, 1968 jub 1914241, 1952 27709504, 5 kr 1947 A625817, vikt, 1949 K099905, 1951 F295188, vikt, 1952 Z430099, Z544250, 1959 OB 921716 stjärna, 1965 ASA335625. 10 ex.	1+,1?,0,1,0,01, 0,0,0,0
242	10 kr 1951, 20259038, 1968 1914240 jub, 1963 O, B87671, 1976 XY018770 stjärna, 1976 XY018771 stjärna, 1976 XY018772 stjärna, 5 kr 1949 H632196, 1959 OB917750 stjärna. 3 ex.	0
243	10 kr 1959 90061281 stjärna, 1976 XY764001-3 stjärnor, 1979 UX78151-53 stjärnor, 5 kr 1952 H264424-25, 1965 ASA335624. 10 ex.	0
244	10 kr 1960 90073172 stjärna, 1979 XX672295-99 stjärnor, XY673500 stjärna, 5 kr 1949 C464291, 1952 Y698463, 1963 AO937918 stjärna. 10 ex.	0
245	10 kr 1976 XY018769 stjärna, XY018999 stjärna, 1979 XX672098-99 stjärnor, 5 kr 1952 X 705288, 1959 OB922379-80 stjärnor. 7 ex.	0
246	10 kr 1979 UX798155 stjärna, UX876073 stjärna, XX672102-03 stjärnor, 5 kr 1963 AO937919-21 stjärnor. 7 ex.	0
247	10 kr 1979 XX504115, XY472201 stjärna, 5 kr 1949 I569559, 1952 S768997-98, S781271, 1959 OB923856 stjärna. 7 ex.	0,1,0,0,0,0
248	50 kr 1950 W382311 vikt, 10 kr 1938 Y274500, vikt, 5 kr 1944 H036749, 1945 F193610, 1949 C291305, 1950 A163136. 6 ex.	1,1?,1+,0,0,1+
249	100 kr 1958 I242185, 10 kr 1937 DD172728, 1938 Mm130790 vikt, 5 kr C097086 vikt, 1945 E513876, 1951 F740557 vikt. 6 ex.	1?,0,1,1?,1?,0,1
250	Utl sedlar: Tsar-Ryssland 9 st; Lettland, 5 rubler 1919 2 st; Tyskland inflationstiden 37 st; Österrike 6 st; Belgien 1 st; Ceylon 5 st, Israel 1 st. Tills 61 ex.	2-0
251	15 st myntlådor med plastaskar 30x23 cm. 2 st samma men 26x18 cm.	
252	SNR:s myntortsmedaljer, 8 st i var sitt etui, brons.	0
253 *	Insättningsbevis på 635 rdr 38 sk och 2 rundst sp i Rikens Ständers Banco utfärdat 18 mars 1788 för kamreraren N Strandman för Arméns flottas Svenska Escaders räkning.	1+
254 *	Insättningsbevis på 500 rdr i Rikens Ständers Contoir utfärdat 19 oktober 1790 för Herr Hinsing för arméns Flottas Svenska Escaders räkning.	1+
255	5 kr 1935 jub, 2 kr 1897 jub, 1 öre 1863, Norge 1 öre 1907. 4 ex.	1+,1+/01,1+,1
256 *	G II A, 2 öre klipping 1624, SM 122. Äts svagt utpräglad.	1
257	5 kr 1935 jub, 2, 1 kr 1952. 3 ex.	01/0,0,0
258	1 öre km 1778, 5 kr 1959, 2 kr 1897, 1914, 1953, 1958, 1 kr 1904, 1906, 1937, 1940, 1949-50, 10 öre silver (25), div utl mynt. Tills 77 ex.	0-1
259 *	Norge. Christian 7, 1 speciedaler 1777. NM 3.	1+

256

296

259

302

303

316

304

325

314

315

335

260	50, 25 pen 1916, 1917, alla utan krona. 4 ex.	01/0
261	Nederländerna. 10 gulden 1889. Guld.	01
262	Nederländerna. 10 gulden 1897. Guld.	01
263	Nederländerna. 1 gulden 1931, 10 cents 1936, 1941, 5 cents 1929, 1 cent 1883, 1/2 cent 1891, Nederl Ind, 1/10 gulden 1857, 1 cent 1859. 8 ex.	1-01
264	Tyskland, Bremen, 1 groten 1745, Mecklenburg Schwerin 5 pf 1872, Preussen 3 pf 1827 A, 1869 A, Tyskland 10 pf 1913 A; Nöd- och inflationsmynt, 3 mark 1922 J, Bonn 50, 25, 10 pf 1920, Fürth 50 pf 1917, Wiesbaden 10 pf 1917. 11 ex.	01-1+
265	Vatikanen 500 lire 1971; Israel 10 lirots pounds 1973; Tempelmynt indiskt. 3 ex.	0,0,1
266	Alexandria under Rom, tetradrachmer, Hadrianus m fl. 3 ex.	1+
267	Litteratur: H Hildebrand, Statens Historiska Museum och Kgl Myntkabinettet ur Ant Tidskrift nr 6, 62 s, hft. Sista omslagsbladet saknas. NM XXX, NNÅ 1951, Moneta lagerkatalog nr 2, 1954, Sthlms auktions 25 och 28 jan 1965. 5 st.	
268	Medaljer. Andreas Bernström 1845-1925, en av SNFs stiftare, av E Lindberg. Bronsplakett 57x61 mm. SS 32. CW Burmester 1852-1922 av E Lindberg. Bronsplakett 56,5x39,5 mm. SS 28. 2 st.	01/0
269	GE Klemming 1823-93. Utg av SNF till dennes 65-årsdag, av A Lindberg. Bronsplakett oval 55 mm hög. SS 16.	0
270	NL Rasmusson 1904-73, SNFs ordförande. Av G Svensson Lundkvist. Brons 56 mm diam. SS 53. SNF 75 år med porträtt av AW Stiernstedt, C Snoilsky, M Lagerberg. Av G Carell 1948. Brons 56 mm. SS 47.	0,0
271	Hans Hildebrand på 70-årsdagen 6 april 1912 av vänner. Av E Lindberg. Bronsplakett 62x45 mm. <i>Hild II:288.</i>	01/0
272	AME Lagerberg 1844-1920. En av SNFs stiftare. Av A Lindberg. Slagen 1887 av JW Wilson då Lagerberg avgick som intendent för Göteborgs Musei mynt- och medaljkabinett. Brons, oval 51 mm. <i>Hild II:311.</i> 10.	0
273	Carl von Linné 1707-78, hvd i medaljong med text)(Linné som ung. Av E Lindberg. Slagen av Sv akademien till 200-årsdagen av Linnés födelse. Brons 66 mm.	0
274	JP Åhlén, hvd v, 60 år 13 april 1939)(Åhlén & Holms hus. Brons 80 mm.	0
275	Johan Casimir De la Gardie. Brösbild h)(Timmermansordens hus, 1761-1911. Brons 53 mm. <i>Hild II:297.</i>	0
276	Aktie-bref å en aktie nr 0227 utställd på Herr Doktor G de Laval av Aktiebolaget Sala Zink. Med kuponger.	01
277	Grufflott No 113 av Jussare Jermalmns Konsortium 1898 för Friherre AE Nordenskjöld på Ettusen finska mark.	0
278	5 st felaktiga mynt och två sedlar, 12 st fuskmynt, bly.	-
279	O II, 1 öre 47 st, 2 öre 51 st, 5 öre 44 st; G V, 1, 2, 5 öre, ca 6 hg.	Blandad
280	G II A, 1/2 öre klipping, årtalet ej med.	1?
281	Kristina, 1/4 öre, årtalet ej med pga snedprägling.	1/1+
282	G II A, Arboga, 1 öre 1627, 41 mm, <i>SM 161b.</i> Kristina, 1 öre, årtalet oläsl. 2 ex.	1?/2
283	36 st äldre kopparmynt.	1?-1
284	Div polletter, ca 10 st.	Blandad
285	Norge. 44 st, bl a 5 öre 1917, järn, 25 öre 1919.	Blandad
286	6 blad med div utl mynt	Blandad
287	40 st utl sedlar från div länder.	Blandad
288	O II, 21 st silver- och kopparmynt. G V, div 1- och 2-ören.	1?-1+
289	5 öre 1917, 2 öre 1917, 1 öre 1917 (2), 1918-19. 6 ex.	1+-01
290	5 öre 1919, brons.	01/0
291	2 öre 1916, lång 6:a.	01/0

319

328

329

328

333

336

333

292	2 öre 1909, 1 öre 1913, 1916 lång och kort 6:a, 1921 (5).	01/0
293	Tyskland, (Goslar), Otto-Adelheid-pfennig 991-1040. Bucklig + 1 oläsl ex.	1,2
294	Leksakspengar och sedlar.	1+-01
295	Medaljer div, bl a O II:s skyttemedalj. 8 ex.	1+-01
296	Stockholms Nya Spårvägs AB 1909. Silver, 43 mm, av Otto Strandman 1871-1960.	01
297	4 st bilplaketter och en bilmedalj.	01/0
298	Göteborgs jub utst 1923, av Milles. Jub utst i Östersund av T Strindberg, Stockholms industriutst 1897, Den nordiske industri og kunststilling i København 1872. 4 ex.	01/0
299	9 st idrottsmedaljer i div metaller.	01/0
300	6 st medaljer, bl a MF Sievert.	01/0
301	Dansk ensidig reklammedalj, AB H Rudolph Koefoed Maskinfabriker og Jernstøberi i København, utställningen 1888. Gjuten ca 15 cm radie, bronserat järn.	01/0
302 *	Norge. 5 sp 1874. Randfel.	01
303 *	-. 20 kr 1876. Liten kantskada.	1+/01
304 *	-. 20 kr 1878.	01/0
305	Sverige. 10 kr 1873.	1+/01
306	-. 10 kr 1901.	01
307	-. 5 kr 1894.	1+/01
308	-. 5 kr 1899.	01
309	-. 5 kr 1901.	01
310	-. 5 kr 1920.	01
311	-. 20 kr 1874.	1+/01
312	-. 20 kr 1899.	1+/01
313	-. 10 kr 1874	1+
314 *	-. Carolin 1869.	1+/01
315 *	K XIV J, provmynt 1/12 rdr 1829. <i>SMF 5b. SM 197b.</i> Randfel.	1+/01
316 *	Gustav Vasa, 1 mark 1544. <i>SM 160.</i>	1+)(1
317	E XIV, 1/4 öre 1564. <i>SM 38.</i> Kantspricka.	1+
318	16 öre klipping 1566. <i>SM 47.</i>	1/1?
319 *	J III 1569-92, 2 daler uå. <i>SM 20.</i>	1+
320	2 öre 1570. <i>SM 62.</i>	1+
321	1 öre 1576. <i>SM 72.</i>	1+
322	1/2 öre 1569. <i>SM 77.</i> Kantspricka.	1+/01
323	1/2 öre 1578. <i>SM 87.</i>	1+/01
324	1/2 öre 1579. <i>SM 88.</i>	1+
325 *	4 mark 1571, klipping. <i>SM 126.</i>	1+
326	Sigismund, 1 öre 1597. <i>SM 17.</i> Kantspricka.	1+
327	Karl (IX) riksförest 1560-1604, 1/2 öre 1600. <i>SM 28.</i>	1+
328 *	K IX, 4 mark 1604. <i>SM 34a.</i> Kantskada.	(1)
329 *	4 mark 1607. <i>SM 37.</i> Liten kantskada, hack på åts, metallfel på fråns.	(1/1+)
330	1 mark 1608. <i>SM 54.</i> Repor.	1
331	2 öre 1609. <i>SM 65a</i>	1+
332	1 öre 1609. <i>SM 80.</i> Delvis svagt utpräglad.	1+
333 *	G II A, 1 riksdaler 1617. <i>SM 25.</i>	1+

353

343

348

356

349

356

350

366

360

367

334	1 öre 1613. <i>SM 67</i> . Kantförluster.	01
335 *	1 öre 1626, klipping. <i>SM 112</i> .	1
336 *	Augsburg, riksdaler 1632. <i>SB 8</i> . Litet randfel.	(01)
337	Plåtmynt, 4 daler 1743. <i>SM 206</i> .	1/1+
338	Plåtmynt, 1/2 daler 1758. <i>SM 155</i> .	1/1+
339	O II, 20 kr 1873, guld. <i>SM 1</i> .	01
340	O II, 20 kr 1874, guld. <i>SM 2</i> .	1+/01
341	O II, 20 kr 1877 med OCH, guld. <i>SM 7</i> .	01
342	O II, 20 kr 1879. <i>SM 9</i> .	01
343 *	O II, 20 kr 1885. <i>SM 13</i> .	01
344	O II, 20 kr 1880. <i>SM 10</i> .	01
345	O II, 20 kr 1895. <i>SM 18</i> .	01
346	O II, 20 kr 1900. <i>SM 21</i> .	01
347	O II, 20 kr 1902. <i>SM 23</i> .	01
348 *	G V, 20 kr 1925. <i>SM 1</i> .	01/0
349 *	Norge. O II, 20 kr - 5 specie 1875. <i>NM 2</i> .	01
350 *	Haakon VII, 20 kr 1910. <i>NM 1</i> .	01
351	Sverige. O II, 5 kr. <i>SM 37</i> .	1+/01
352	O II, 5 kr 1901. <i>SM 40</i> .	01
353 *	G III, 3 daler sm 1773. <i>SM 39</i> .	1+
354	1 rdr - 3 dsm 1777. <i>SM 44</i> .	1+/01
355	1 rdr 1779. <i>SM 45</i> .	1+
356 *	1 rdr sp/4 rdr riksmünt, 1856 med 1855 års bild. <i>SM 56a</i> .	1+/01
357 *	K XIV J, rdr 1821 jub. <i>SM 43</i> .	1+/01
358	O I, rdr sp 1848. <i>SM 24</i> .	1/1+
359	K XIV J, 1 rdr sp 1838. <i>SM 66</i> .	1/1+
360 *	K XII, riksdaler 1707, med peruk. <i>SM 26</i> .	1/1+
361	O I, 4 rdr sp/4 rdr riksmünt 1856. <i>SM 56b</i> .	1+
362	F I, riksdaler 1735. <i>SM 75R</i> . Repa.	1
363 *	K XII, 1 mark 1713. <i>SM 95</i> .	1+/01
364	F I, 1/4 dukat 1733. <i>SM 51a</i> .	01
365	A F, 1/4 dukat 1754. <i>SM 39</i> .	01
366 *	G III, dukat 1774. <i>SM 7</i> .	1+
367 *	G IV A, dukat 1803. <i>SM 13</i> .	1+/01
368 *	K XI, 1 öre sm 1679. <i>SM 350</i> .	1/1+
369 *	K XI, 1/6 öre sm 1686 på plants.	1
370 *	K XII, 2 mark, kastpenning till kungens begravning. <i>SM 146</i> .	1
371	F I, 1/4 rdr 1724. <i>SM 102</i> .	1+
372 *	Kastmynt till G IV A kröning 1800. Koppar. <i>SM 45</i> .	01
373	G V, 5 öre 1910.	1
374	5 öre 1927.	1
375	O I, 1/3 sk b 1846. <i>SM 112</i> .	01/0
376 *	Finland. 10 mark 1882.	01/0
377 *	Sverige. K XIV J, 2 dukater 1843. <i>SM 12</i> .	1+

378 *	O I, dukat 1858. <i>SM 22.</i>	01
379 *	K XV, dukat 1866. <i>SM 7.</i>	01
380 *	K XV, 1 carolin 1868. <i>SM 10.</i>	01/0
381	O II, 1 kr 1890. <i>SM 73.</i> Liten repa.	(01/0)
382	O II, 25 öre 1885. <i>SM 99.</i>	01/0
383	O II, 10 öre 1874. <i>SM 110.</i>	+1/0
384	K XIII, 1/4 sk 1817. <i>SM 43.</i>	1+
385	O I, 5 öre 1857, 5:ans övre släng helt bågformad. <i>SM 132a.</i>	1/1+
386	A F, 1 öre sm 1760 på 1759. <i>SM 181.</i>	1/1+
387	F I, 1 öre km 1724, 1749. G III, 1 öre km 1778. 3 ex.	1/1+
388	1/3 sk b 1844, 2/3 sk b 1844, 1/3 sk b 1842. 3 ex.	1/1+
389	5 öre 1878.	1/01
390	2 öre 1893, 1895, 1901. 3 ex.	1+,1+,01
391	Schweiz. 1 franc 1909, 1911, 1964. 3 ex.	1,1,1+
392	Tjeckoslovakien. 100 korun 1949 jub, 25 korun 1965 jub.	01,01/0
393	Luxemburg, 1 franc 1928, 10 cent 1901; Belgien, 25 cent 1918; Strassburg, 10 cent 1809. 4 ex.	1+,1+,01,1?
394	Australien, 2 dollar 1989, florin 1960, sixpence 1945, 3 pence 1944. 4 ex.	1+,1+,1,1/1+
395	Norge. 1 kr 1892. <i>NM 41.</i>	1
396	Norge. 50 öre 1897. <i>NM 62.</i>	1
397	-. K XIII, 1 sk sp 1816, <i>NM 2</i> , plantsrispor; K XIV J, 1 sk sp 1820, <i>NM 59</i> . 2 ex.	1/1+,1+
398	-. 2 öre 1889 liten repa, 1897, 1 öre 1889. 3 ex.	(1+/01,01,01)
399	-. 2 öre 1918, 1 öre 1919, 1920. 3 ex, järn.	1,1?,1/1?
400	-. Haakon VII, 32 st småmynt.	Blandad
401	Panama, 1/4 balboa 1953; Mexico, 1 peso 1978; Uruguay 2 c 2869; Chile, 1 peso 1955; Haiti, 5 c 1911; Argentina, 1 peso 1960. 6 ex.	1-01
402	Prince Edwards Island, 1 cent 1871; Canada, 5 cents 1901, 1 cent 1903. 3 ex.	1+,1,1+
403	Syd-Afrika, 50 c; Öst-Afrika, 5 c 1943; Tunisien, 25 c 1920; Kenya, 1 shilling 1975; Marocko, 50 fr (1371); Moçambique, 2 ¹ / ₂ escudo 1950. 6 ex.	1+-01
404	Rom. Victorinus 268-70, <i>S 3166</i> ; Konstantin II Caesar 317-37 (Siscia), <i>S 3951</i> ; Crispus 317-26, <i>S 3922</i> . 3 ex, brons.	1+
405	5 kr 1954, 2 kr 1938 jub, 1931, 1938-40, 1948, 1950 med omgrav TS, 1959, 1961. 10 ex.	1+-01
406	1 kr 1942 med årtal under bilden.	1
407	Finland, jub mynt, 10 markka Det byggande Finland, 1970 J Paasikivi, 1975 U Kekkonen, 1977, Självständigheten 60 år, 25 markka 1978, NM på skidor, 1979, Åbo 750 år, 6 ex.	01/0
408	1 markka, 50, 25 penniä 1890, 25 penniä 1917 (8).	01
409	5 penniä 1915, 1916, 1917 (fråns visar övergången från rysk till finsk myntning). 3 ex.	01/0
410	Polen, 10 zlotych 1939, 5 zlotych 1936. 2 ex.	01
411	Lettland, 5 lati 1932.	1+/01
412	Tyskland, mark 1935, Potsdam Garrison-kyrkan. <i>KM 83</i> . 5 reichspfennig 1939A. <i>KM 91</i> . Preussen, 3 mark 1910A, Freie stadtdanzig, 10 pfennig 1932. <i>KM 152</i> . 4 ex.	1+
413	Stockholms Enskilda Banks 100-årsjub 1956. Silver ca 115 g, ø 64 mm. 1 etui.	0/01
414	Stockholms stads frivilliga skarpskytteförenings 75-årsjub 1935. Silver, 60 g, ø 52 mm.	01/0
415	Selma Lagerlöf till minne av Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige. Av T Strindberg 1940. Brons.	0
416	Regalskeppet Vasa 1960. Umeå stad 350 år 1972, Svenska Frivilligkåren i Finland 1939, 1940. Konstutställningen i Stockholm 1866. I präglat etui. Britannia-metall. Se SNT 6 • 93.	01/0

423

427

425

428

417	100-årsminnet av Konstantin Päts 1974, president 1938. Deporterades till Sibirien 1940. Slagen av Sporrong, silver, nr 231. Tag der deutschen Einheit 3. okt. 1990, återföreningen DDR-BDR. Se SNT 1:1991. Silver. 20-årsminnet av första människan i rymden, Yurij Gagarin 1961-81, vitmetall.	01/0
418	Margrethe Luther, Hans Luther, Mansfelder Bergbau Segentaler. VEB Mansfeld Kombinat. Wilhelm Pieck. VEB Halbzeugwerk Auerhamm 450 Jahre. 5 ex. Div metaller.	01/0
419	Alf Pröysen, Sporrongs årsmedalj 1977, nr 1845. Av R Heino. Franz Schubert-Denkman. Teschner Männergesang Vereines 60 Jahre 16 maj 1901. 2 ex, brons.	01/0
Medaljer ur Sven Svenssons samling		
<i>Kungliga medaljer</i>		
420	Gustav I Vasa. Åts: Hedlingers regentlängd nr 44, fråns: TILL SVEN ELFSONS HEDER SOM FRÄLSTE GAMLE K. GUSTAF BÄR DESS AFKOMMA I ISALA BY DENNE PENNING GIFVEN AF GUSTAF III 1787. Silver 33 mm. SS 9157.	01
421	Gustav Vasas byst h)(GUSTAV I:NAT D. 12.MAIL. A.1490. CORON. IAN. A.1528. OBIIT D. 29.SEPT. A.1560. Grav för A Karlstens 2:a regentlängd. Silver 27 mm. Hd 1 nr 14. SS 9153.	1+
422	Erik XIV 1560-59. Bröstdbild h)(Jehova bildlig framställning av den kungl spirans överlämnande från Gud. Grav för A Karlstens 2:a regentlängd. Silver 27 mm. Hd 3. Kungens bröstdbild h)(avbruten värja på en fotställning. Grav CG Hartman på N Keders förslag. Brons 36 mm. Hd 9. SS 9160, 9163.	1+,01/0
423 *	Sigismund 1592-99. Text, två palmkronor över en ström, på sidorna 1592)(text, den österrikiska och den polska örnen. Kastpenning vid förmålningsfesten och drottningens kröning. Silver 30 mm. Hd 4. SS 9175.	1+
424	Sigismunds bröstdbild h)(två ovala sköldar. Grav CG Hartman för hans svenska regentlängd. Tenn 35 mm. Hd 16. SS 9179.	01
425 *	Gustav II Adolf 1611-32. Stralsunds vapen inom lagerkrans)(latinsk text. Präglad i myntsilver 57,8 g 57 mm. Hd 11. SS 9200. Metallskada.	(1+)
426	Gustav II Adolfs bröstdbild h)(merkuriistav på ett monogram G och C för G II A och Christian IV. Grav A Karlstens 2:a regentlängd. Silver 26 mm. Hd 1. Kungens bröstdbild nästan framvänd, under axeln 1632, en spira och ett svärt i kors, ögla upptill och nedtill. Silver 24 mm på höjden. Hd 80. SS 9192, 9229.	1+/01
427 *	Kristina 1632-54. Dödskalle)(text. Guld 1,7 g. Hd 59. SS 9350. Lite bucklig. RR.	1+
428 *	Kristinas tillträde som fullmyndig drottning)(svenska och danska flottornas strid vid Femern. Grav S Dattler. Silver 146,28 g 80 mm. Hd 16. SS 9324.	1+
429	Drottningens byst h)(ett stort C omslutande RS. Oval tenn 37 mm hög. Hd 10. SS 9320. R.	01
430	Karl X Gustav 1654-60. Bröstdbild h)(Herkules klubbande drake. Grav A Karlsten 1701 för hans 1:a regentlängd. Brons 50 mm. Hd 37. SS 9421. Kungens bröstdbild h)(herde blåsande i en pipa, värja liggande på marken. Silver 26 mm. Grav för A Karlstens 2:a regentlängd. Hd 50. SS 9428.	01/0,1+
431	Hedvig Eleonora. Änkedrottningens bröstdbild h)(stående. Grav för A Karlstens 2:a regentlängd. Silver 36 mm. Hd 7. SS 9439.	1+
432 *	Karl XI 1660-97. Bröstdbild framåt, huvudet vridet tillbaka över vänster axel)(kungen knäböjande. Sannolikt ett ungdomsarbete av A Karlsten. Silver 45 mm. Hd 12. SS 9425. RR.	01
433	Konungens bröstdbild h)(en hand hållande ett svärd. Koppar 43 mm. Hd 71. SS 9484.	01
434	Ulrika Eleonora dä. Bröstdbild h)(nymåne lyser över ett landskap, i avskärningen 1680. Silver, 26 mm. Åts: som ovan)(drottningen på en molnbädd, efter nedre kanten: NAT. 1656. CORON 1680. DEN 1693. Silver 26 mm. Båda grav för A Karlstens 2:a regentlängd. Hd 3,20. SS 9441, 9553. Stampfel på båda.	1+,1+/01
435 *	Karl XII 1697-1718, bröstdbild h med harnesk)(lejon gående med klot i tassarna. Grav A Karlsten till prinsens 7:de födelsedag 1688. Silver 42 mm. Hd 1. SS 9555.	01/0
<i>Personmedaljer</i>		
436	Carlson, Frederik Ferdinand, 1811-87, prof i historia, statsråd mm. Bröstdbild v)(krans av omväxlad lager- och eklöv. Grav A Lindberg. Slagen av vetenskapsak 1902. Hy II:195. Silver 31 mm. SS 11179. Edlund, Erik 1819-88. Prof i fysik. Bröstdbild något framvänd)(stående kvinna med	

432

435

438

451

- brinnande fackla. Grav L Ahlborn. Slagen av Vetenskapsak 1891. Silver 31 mm. *Hy II:206*.
Ehrenheim 1753-1828, friherre, kanslipresident mm. Bröstdbild h(MF saknas)(olivträd med ugglas.
Silver 31 mm. Slagen 1829 av Vetenskapsak. *Hy II:71a. SS 11258*. von Döbeln, Georg Karl,
1758-1820. Friherre, generallöjtnant. Bröstdbild v)(Döbeln ridande med lyftad sabel. Grav
L Ahlborn. Silver 31 mm. Slagen 1883 av Svenska vetenskapsak. *Hy II:52. SS 11254*. 4 st. 01-01/0
- 437 Dickson, Charles 1814-1902. Med jub doktor. Bröstdbild v)(kvinnu stående med palmkvist.
Grav A Lindberg. Silver 56 mm. Slagen 1884 av Fr O:s Set. Andreas loge i Göteborg. *Hy II:258.1.*
SS 11246. 01/0
- 438 * Dickson, Oscar 1823-97, friherre, grosshandlare i Göteborg. Bröstdbild v)(Dicksons adliga vapen.
Födelsedagen uppgives orätt "den 60:de och d 1 dec". Några få ex blev prägla i silver och
brons. Grav A Lindberg. Silver 75 mm. *Hy II:236 1a. SS 1250*. RR. 01/0
- 439 von Döbeln, Georg Carl 1758-1820. Bröstdbild v)(en naken arm men en hand som håller en sabel.
Brons 55 mm. Modellerad av J Munsterhjelm. Grav och prägla hos firman Oertel i Berlin.
Slagen 1923 på initiativ av Numismatiska föreningen i Finland. *W I:37.2. SS 11255*. Duncker,
Joachim Zacris 1774-1809. Bröstdbild h)(en stupad band liggande i en skog. Brons 55 mm. Slagen
av Numismatiska föreningen i Finland 1924. *Boström 91. SS 11253*. 01/0
- 440 Ehrensvärd, Comes Aug 1710-72. Bröstdbild v)(fästningar på klippor uppstigande ur havet. Silver
31 mm. Slagen 1876 av Vetenskapsak. Grav L Ahlborn. *Hy I:239.3. SS 11264*. Ekström, Daniel
1711-55. Bröstdbild h)(text. Grav D Fehrman. Silver 34 mm. Slagen av Vetenskapsak 1758.
Hy I:188.2. SS 11279.
- 441 Ehrenheim. FV 1753-1828, friherre, kanslipresident. Bröstdbild h)(olivträd med ugglas. Slagen
1829 av Vetenskapsak. Brons 31 mm. *Hy II:71.1a. SS 11259*. Ehrensvärd, Karl August 1745-1800.
Hvd h)(Apollo stående med lyra i v hand. Grav GA Enegren. Brons 31 mm. Slagen 1833 av Sv
Akad. *Hy I:331.3. SS 11267*.
- 442 Ek Fredrika, Elisabeth, f Ramström 1742-1805. Bröstdbild h)(text. Tenn 35 mm. Grav
Lunderberg. *Hy II:10.1. SS 11269*. R. Ekebon, Olof 1716-84, domprost i Göteborg. Bröstdbild
h)(text inom stjärnkrans. Tenn 22 mm. *Hy I:291.2. SS 11273*. R. 01/0,1+
- 443 Franzén, Frans Mikael 1772-1847, skald, prof i historia mm. Bröstdbild h)(sånggudinnan stående
spelande på lyra. Grav L Ahlborn. Silver 31,5 mm. Slagen 1887 av Sv akademien. *Hy II:123.2.*
SS 11332. Fries, Elias Magnus, 1794-1878, prof i botanik. En av de 18. Grav L Ahlborn. Silver
31 mm. *Hy II:176. SS 11338*. 01,01/0
- 444 Ekeblad, Eva, f De la Gardie, 1724-86. Två sköldar med Ekebladskas och De la Gardieska
vapnen)(text. Spelpenning 8-kantig. Grav D Fehrman. Brons 32 mm. *Hy I:295.2. SS 11271*. 01/0
- 445 Flodin, Samuel Konrad 1726-1800, borgmästare i Stockholm. Bröstdbild h)(text. Grav Lunderberg.
Silver 35 mm. *Hy I:332. SS 11324*. Florman, Arvid Henrik 1761-1840, prof i anatomi. Bröstdbild
h)(romersk offerpräst och hälsogudinna. Silver 31 mm. *Hy II:103. SS 11325*. Fogelberg, Bengt
Erland 1786-1854, bildhuggare. Hvd h)(kung Karl Johan till häst. Grav L Ahlborn. Slagen
1855 av Sv Akademien. Silver 31 mm. *Hy II:135. SS 11327*. Erdmann, Axel Joachim 1814-69,
geolog. Hvd h)(geologisk karta. Grav L Ahlborn. Slagen 1897 av Vetenskapsak. Matt silver
31 mm. *Hy II:160. SS 1128*. 4 st. 01/0
- 446 Erdman, AJ. Som ovan men i blankt silver. Frigel, Per 1750-1842, prof i harmonilära.
Hvd h)(text inom lagerkrans. Grav M Frumerie. Slagen av Musikaliska akad 1841. Silver 39
mm. *Hy II:110. SS 11340*. 01/0
- 447 Fuchs, Rutger 1682-1753, friherre, generalmajor. Hvd h)(stående krigare, avser striden 1719 vid
södra Stäket. Slagen 1899 av Sv Akademi. Grav A Lindberg. Silver 31 mm. *Hy I:186. SS 11342*. 01/0
- 448 Eliasson, Axel Henrik, grosshandlare. En gosse med utsträckta armar. Barnens
dagsförening)(text. Grav T Strindberg. Brons 57 mm. *W 192. SS 11281*. De Laval, Gustaf 1845-
1913 och Bernström, John 1848-1925. De bådas bröstdbilder h)(en sittande kvinna och Mercurius.
Grav E Lindberg. Slagen 1908 av AB Separator. Brons 61 mm. *Hy II:290.2. SS 11293*. 01/0
- 449 von Fersen, Fredrik Axel, greve, fältmarskalk, riksråd. Bröstdbild h)(Herkules sittande på
lejonhud. Grav D Fehrman. Slagen av Rikens ständer efter 1755-56 års riksdag. Tenn 64 mm.
Hy I:314.2. SS 11321. von Francken 1827-91, överstelöjtnant, Hvd v)(("Karl XV:s port").
Grav L Ahlborn. Slagen 1872 av aktieägarna. Brons 51 mm. *Hy II:218.2. SS 11329*. 01/0
- 450 Faltz, Reymondt, 1658-1703, medaljgravör. Hvd h)(årsmötet 1921. Grav E Lindberg. Brons 31
mm. SNF 5 nr 29. *W I:17.4. SS 11312*. Gahn, Johan Gottlieb, 1745-1818. Bröstdbild h)(kemiska
instrument på ett bord. Grav M Frumerie. Silver 31 mm. *Hy II:48.1. SS 11348*. 01/0

- 451 * De la Gardie, Katarina Charlotta, f Taube. Sex höns med kvinnoansikten(en galande tupp stående på ett ben. Grav D Fehrman. Silver 31 mm. Spelpenning. *Hy I:200.2. SS 11228.* 01/0
- 452 De la Gardie, Johan Casimir 1848-?. Hvd h)(Timmermansordens hus 1761-1911. Grav S Kulle. Slagen av Timmermansorden vid dess 150-årsjub. Silver 53 mm. *Hy II:297. SS 11234.* 01/0
- 453 Gjörwell, Karl Kristofer 1731-1811, "den svenska publicismens fader". Hvd h)(springbrunn. Grav L Ahlborn. Slagen av Sv Akad 1862. Silver 31,5 mm. *Hy II:27. SS 11360.* Grill Klas 1705-67, grosshandlare. Brösbild v)(skeppet Argo ovan moln. Grav D Fehrman. Slagen 1759 av vetenskapsak. Silver 34 mm. *Hy I:209.1. SS 11364.* Putsad. (1+),1+
- 454 Grill, Anton, f i Stockholm. Död 1725. Handlande och myntproberare i Amsterdam. Tre nakna, bevingade genier)(text. Grav och slagen i Holland med anledning av sv makarnas silverbröllop 1718. Silver 48 mm. *Hy I:139. SS 11363.* R. 01/0
- 455 Grundel-Helmfelt, Simon, 1617-77, fältmarskalk, riksråd. Brösbild h)(stående kvinna i antik dräkt. Grav CG Fehrman. Slagen av Sv akad 1792. *Hy I:56. SS 11368.* Gutensis, Petrus, född antagligen på 1230-t, död 1289. Det inre av en kyrkoruin)(madonnan med Kristusbarnet. Grav E Lindberg. Silver 31 mm. Slagen 1915 av Sv akad. *WI:2. SS 11372.* 01/0
- 456 Gyldenstolpe, Beata Ebba 1782-1804. Text: Minne af grefinnan Beata Ebba Horn...)(en lilja. Brunfärgad tenn? Grav K Enhörning. 36 mm. *Hy II:6.* R. 1+
- Gyllenhaal, Leonard 1752-1840, entomolog. Brösbild v)(offerpräst med händerna på ett altare. Grav PH LÜndgren. Slagen 1848 av Vetenskapsak. Silver 31 mm. *Hy II:106. SS 11384.* 01/0
- 457 Gyllenberg, Jakob 1648-1701, kung, råd. Brösbild h)(stående kvinna i antik dräkt. Grav C Enhörning. Slagen 1816 av Sv akad. Silver 32 mm. *Hy I:86.3. SS 11383.* R. 01/0
- 458 Hedlinger, Johan Karl 1691-1771, medaljgravör. Hvd v)(text. Grav Armand, Paris. Brons 42 mm. *Hy I:234.25.* Hedlingers hvd v)(brännspegel uppfångande solstrålar. Grav och slagen av Hedlinger själv. Tenn 36 mm. *Hy I:230.10. SS 1417.* 01/0,01

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Nybrogatan 36, 5132, 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 51 Fax. 08-661 62 13

KÖPER • SÄLJER • VÄRDERAR
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

ORDNAR

Numismatisk litteratur

Medlem av Sveriges Mynthandlares Förening

Bli medlem i SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Årsavgiften är 175 kr.
Som medlem
får Du SNT automatiskt.

Du kan också
enbart prenumerera på tidningen.
Det kostar endast 125:- per år.

UPPNÅDDA PRISER
vid
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS AUKTION
den 21 april 1994

Å = Återbud

Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr	Nr	Kr
1	230	51	130	101	60	151	600	201	95	251	4000
2	80	52	300	102	75	152	150	202	50	252	1700
3	160	53	140	103	260	153	425	203	95	253	2000
4	400	54	75	104	110	154	400	204	85	254	2400
5	170	55	65	105	70	155	350	205	60	255	2400
6	150	56	Å	106	85	156	170	206	180	256	2200
7	Å	57	100	107	65	157	200	207	160	257	3400
8	Å	58	Å	108	210	158	100	208	150	258	140
9	50	59	95	109	210	159	550	209	100	259	1200
10	150	60	120	110	120	160	300	210	120	260	500
11	650	61	400	111	50	161	65	211	750	261	1200
12	25	62	140	112	150	162	325	212	55	262	50
13	350	63	Å	113	30	163	600	213	190	263	550
14	160	64	25	114	50	164	600	214	500	264	50
15	300	65	85	115	180	165	250	215	325	265	130
16	350	66	170	116	900	166	250	216	550	266	400
17	80	67	120	117	300	167	80	217	550	267	220
18	10	68	260	118	160	168	70	218	220	268	60
19	60	69	140	119	100	169	120	219	50	269	70
20	180	70	170	120	60	170	60	220	Å	270	1300
21	200	71	85	121	180	171	120	221	50	271	1100
22	300	72	50	122	160	172	2400	222	160	272	270
23	Å	73	Å	123	600	173	4300	223	20	273	30
24	50	74	55	124	500	174	2700	224	55	274	150
25	100	75	200	125	450	175	3600	225	125	275	110
26	55	76	110	126	550	176	150	226	45	276	100
27	150	77	300	127	500	177	250	227	100	277	40
28	170	78	280	128	500	178	250	228	85	278	750
29	200	79	550	129	500	179	70	229	200	279	45
30	150	80	3300	130	50	180	100	230	40	280	50
31	Å	81	650	131	30	181	100	231	15	281	100
32	170	82	240	132	45	182	200	232	35	282	25
33	375	83	200	133	45	183	300	233	30	283	70
34	350	84	250	134	65	184	120	234	75	284	100
35	130	85	350	135	100	185	500	235	10	285	270
36	Å	86	210	136	200	186	350	236	190	286	300
37	1000	87	95	137	600	187	170	237	175	287	425
38	80	88	650	138	1310	188	55	238	225	288	600
39	170	89	325	139	120	189	400	239	50	289	180
40	140	90	150	140	420	190	25	240	75	290	200
41	80	91	900	141	210	191	230	241	25	291	120
42	35	92	800	142	140	192	350	242	160	292	170
43	Å	93	2100	143	60	193	55	243	75	293	130
44	40	94	210	144	250	194	205	244	260	294	450
45	Å	95	60	145	25	195	65	245	260	295	200
46	35	96	55	146	10	196	50	246	210	296	100
47	70	97	325	147	190	197	300	247	210	297	90
48	45	98	350	148	25	198	110	248	120	298	325
49	Å	99	100	149	550	199	200	249	2900		
50	240	100	100	150	120	200	230	250	2400		

Pengar till ett enat Europa – modell 1949

Det har länge funnits tankar på en gemensam valuta i Europa. Som alla vet är det tänkt att écu (egentligen ECU = European Currency Unit) med tiden skall bli den enda valutan för medlemsländerna i den europeiska unionen. Redan 1949 fanns det olika sammanslutningar som lekte med tanken om en valuta. Tiden efter andra världskriget var rätt tidpunkt för att människor och organisationer skulle fundera kring tanken om endast en europeisk valuta (= Västeuropa). I Nederländerna fanns sammanslutningen *Beweging van Europese Federalisten* som utgav propagandasedlar med texten: BANK

VAN FEDERAAAL EUROPA / BANK OF FEDERAL EUROPE / EEN DUKAAT / EUROPEAN DUCAT, nr A 01609, daterade 10 augusti 1949. På "sedelns" baksida finns följande text i översättning från holländska:

Att efterapa eller förfälska dukatsedlar, att utge eller lagra dem, att införa till det Federala Europa av förfälskade dukatsedlar med avsikt att cirkulera dem som gällande äkta sedlar, är förbjudet enligt art. 11 i Strafflagen för Federala Europa.

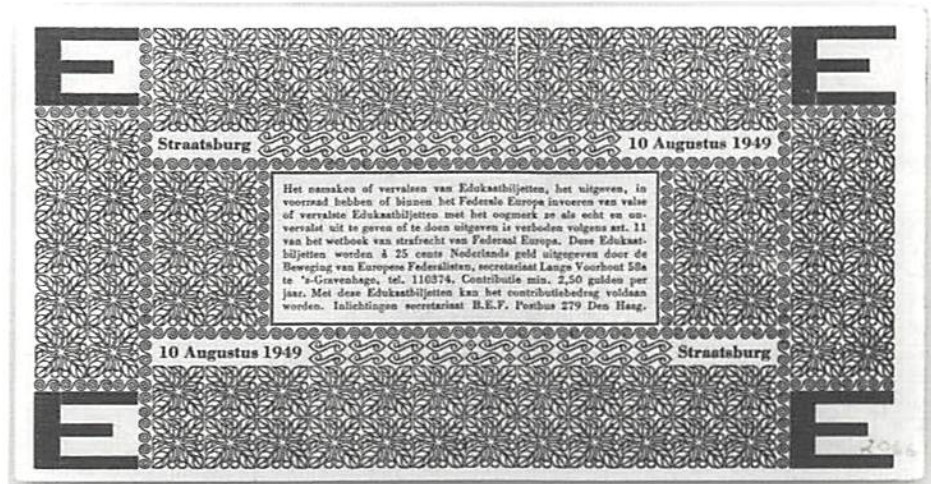
Dessa dukatsedlar, som motsvarar Nederländernas 25 cent, sprids av

den Federala Europeiska Unionens sekretariat, Lange Voorhout 58 A i Haag, tel. 11 03 74. Bidragsbelopp är minst 2.50 gulden årligen. Bidragsbeloppet kan betalas med dessa dukatsedlar. Information, Sekretariat B.E.F., Box 279, Haag.

För många var nog dukatsedlarna en lek, men som i så mycket kommer tiden i fatt tankarna. Möjligen missade sedelutgivarna platsen för Europas centrum. Utgivningsorten är nämligen Strasbourg istället för Bryssel!

AW

Översättningen är utförd av J. Klement. Älta.

1 dukat, Bank van Federaal Europa, 1949 – tänkt som gemensam valuta för ett enat Europa.

Foto: Jan Eve Olsson, RIK-foto.

Spårvägsbolagets minnesmedalj 1909

Fler än tvåhundra personer erhöll 1910 ett exemplar av den minnesmedalj som är nr 296 (avbildade på sid 71) i SNFs auktionskatalog i detta nummer. Medaljen delades ut av Stockholms Nya Spårvägs Aktiebolag till dem som gjort det möjligt för bolaget att upprätthålla trafiken under storstrejken 1909. Strejken, som började 4 augusti detta år och fortsatte in på hösten, omfattade till en början även spårvägstrafiken, men denna kunde åter tas i bruk linje för linje under den tid strejken varade, om än med tillfällig arbetskraft och under polisbevakning. I en notis i Social-Demokraten 1910 framgår att man hade haft svårt att få tag i adresserna till alla som varit anställda under storstrejken för att kunna överlämna minnesmedaljen — kanske hade man inte velat uppge sin hemadress när man ställde sina krafter till förfogande. Strejkbrytarna sågs naturligtvis inte med blida ögon av alla, och de tjänstgörande spårvagnsförarna fick säkert utstå mycket spott och spe från de strejkande. Försök till attentat mot spårvägen samt skadegörelse på vagnarna fick bolaget att efter strejken utfästa en belöning till dem som kunde medverka till att gärningsmännen fälldes.

Minnesmedaljen är utförd av Otto Strandman (1871-1960) och präglad vid Kungl Myntet. Den är av silver, vikt ca 40 g, diam 43 mm. I förgrunden ses som symbol för Stockholms stad en naken kvinna (Mälardrottningen) med håret uppsatt i lös knut sittande på en sten och knytande en lagerkrans, segerns och martyrskapets symbol. Kvinnan är placerad i Norrström mellan Kungl Slottet samt Storkyrkans torn till vänster och Riksdagshuset till höger. På båda sidor bakom kvinnan syns spårvagnar. På medaljens andra sida finns texten:

TACKSAM HÅGKOMST AF
SAMHÅLLSGAGNANDE VERK-
SAMHET AUG.-SEPT. 1909 AF
STOCKHOLMS NYA SPÅRVÄGS-
AKTIEBOLAG.

Medaljen är signerad OS, med ett stort S lagt över ett mindre O. Otto Strandman är framförallt känd som skulptör, men han var även målare, tecknare, grafiker, porträttör och ställde genom åren ut vid ett flertal tillfällen i Sverige men även utomlands. Han gjorde ett flertal medaljer och medverkade år 1955 i den inter-

nationella utställningen (FIDEM) av modern medaljkonst i Kungl Myntkabinetet, vilket kom att bli hans sista framträdande.

Spårvägsbolagets minnesmedaljer blev färdiga först år 1910 och utdelningen av dem uppmärksammades med notiser av flera tidningar. En av dessa notiser återfinns i Wedbergs klippssamling med följande bild och lilla vers:

Spårvägsmedaljen

Är det likväl ej för smått, säg,
och en smula ogalant
att hr Hultman får — en slant
för att som en karl han stått sig
när han sist i augusti
konduktörens roll fann lust i?

Denne "hr Hultman" kan ha varit ingenjör Gustaf Hultman född 1875, i Svensk Uppslagsbok omnämnd som högerman som "spelat en framträdande roll i Stockholms kommunala liv". Han var åren 1920-38 styrelseledamot i AB Stockholms spårvägar och 1934-38 dess vice ordförande.

MGL

Litteratur

Ny svensk historia. Gustaf V och hans tid. 1907-1913. En bokfilm av Erik Lindorm. Stockholm 1936.

Svensk Uppslagsbok. 13. Malmö 1949.

Svenska Män och Kvinnor. 3. Stockholm 1946.

Svenskt Konstnärslexikon. V. Malmö 1967.

Wedbergs Klippssamling 1909-1910, ATA.

Brukspatronen Carl

Under 1800-talet förekom det då och då att museer erhöll stora och värdefulla gåvor från privatpersoner. Ofta var det redan förmögna givare som kunde kosta på sig att skänka bort en del av rikedomen. Även "vanliga" människor kunde tänka sig att ge gåvor till offentliga institutioner. Som exempel på denna företeelse kan nämnas att Nordiska museet är uppbyggt av privatpersoners gåvor. Det var inte ovanligt att man av patriotiska skäl skänkte föremålen till museerna — de skulle helt enkelt finnas för att sprida glans kring Sveriges historia.

I dessa dagar är de flesta medvetna om gamla föremåls värde och väl spridd är uppfattningen att museerna inte tillräckligt uppskattar gåvorna. Här bör dock framhållas hur viktiga många gåvor ändå är. Gåvorna från Sven Svenssons stiftelse och Gunnar Ekströms stiftelse är nämligen näst intill avgörande för att Kungl. Myntkabinetet skall kunna berika samlingarna. Även Kungl. Myntkabinetets vänförening har mycket stor betydelse.

År 1865 mottog Kungl. Myntkabinetet en storartad gåva från brukspatronen Carl Östberg (1806-1865). Han var fullmäktige i Jernkontoret och Bergslagens deputerade i riksdagarna 1852, 1856 och 1862. I sitt testamente hade Östberg skrivit följande motivering till gåvan:

Då erfarenheten visar att mängden samling, å hvars bildande offrats mycket besvär, efter tidernas långt blivit skingrad och derigenom förlorat sitt hufvudsakliga värde, vill jag, på det icke i en framtid så må gå med den Grillska mynt- och medaljsamlingen, hvaraf jag är egare, härmde förordna, att densamma, med dertill hörande skåp och bibliotek, skall efter min död till Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitetens Akademien öfver lemnas, börande hvad deraf icke erfordras till komplettering och förbättring af Kongl. Akademiens egna samlingar, efter Kongl. Akademiens förordnande anslås till andra samlingar, som redan blifvit bildade eller komma att bildas till undervisningens befrämjande.

Samlingens öden är i huvudsak kända. Ursprungligen skapades den av den lärda Anna Johanna Grill (1720-1778), som var en framstående myntsamlare.

Östbergs gåva till Kungl. Myntkabinettet

Genom arv övergick myntsamlingen till sonen Adolf Ulrik Grill, som ytterligare utökade densamma. Då det stora arvet efter honom och hans maka, Anna Johanna Grill den yngsta, 1809 delades mellan de många arvingarna gick myntsamlingen troligen till Abraham Grills äldsta dotter Christina Maria, gift med superkargören och direktören i Ostindiska kompaniet Gustaf Tham. Deras yngsta dotter, Elisabeth Carolina, var gift med grosshandlaren och brukspatronen Carl Östberg, vars äldste son Carl blev den siste ägaren. Säkert är emellertid, att bruksägaren Carl Östberg den yngre på 1850-talet var innehavare av Anna Johanna Grills myntkabinett. Med detsamma införlivade han de över enskilda personer slagna minnespenningar, som tillhört grosshandlaren Johan Scharp.

I Vitterhetsakademiens protokoll från 16 augusti 1865 har riksantikvarien Bror Emil Hildebrand, som var akademiens sekreterare, antecknat följande:

Samlingen inventerades, i sterbhusdelegarnes närvaro, efter Hr. Östbergs anteckningar i interfolierade exemplar af Berchs år 1773 utgifna Beskrifning öfver Svenska Mynt och Medaljer samt den tryckta auktionskatalogen öfver Grosshandlaren Johan Scharps af Östberg inköpta samling af minnespenningar öfver Svenska privatpersoner. Öfver de utländska mynten, kopparplåtarna och i öfrigt allt som icke i ofvan anförda kataloger fanns upptaget, upprättades för tillfället summarisk förteckning.

I Kungl. Myntkabinettet har samlingen fått inv. nr 3413 och går under rubriken: "Testamentarisk gåfva af Brukspatron, Riddaren af Kgl. Nordstjerne Orden Hr. Carl Östberg".

*Den fattiges jul
räcker ej till påsken.*

I museets katalog finns följande antecknat:

En samling af Svenska och utländska Mynt och medaljer, grundad af Fru Anna Johanna Grill, född Grill, betydligt ökad af hennes son Brukspatron Grill och af testator Hr. Östberg.

Medaljer

	Guld	Silver	Koppar Brons Messing	Tenn	Diverse Jern Gips etc.
Svenska Kongliga m.fl.	52	922	156	231	2
Svenska privatpersoner	10	492	28	77	4
Diverse utländska och svenska privatpersoner		17	98	45	
	62	1431	282	353	6
					S:a 2134

(Öfver denna samling finns bilaga med 26 s.).

Mynt

Svenska	128	1150	188		
d:o kopparplåtar			17		
Polletter, Spelpenningar, mest Svenska		10	207	32	
Utländska mynt	84	863	347		2
	212	2023	759	32	2
					S:a 3028

Rekapitulation

Medaljer m.m.	62	1431	282	353	6
Mynt m.m.	212	2023	759	32	2
Summa	274	3454	1041	385	8
					S:a 5162

Med Samlingen följde:

Ett äldre Myntskåp
Ett d:o af valnöt med messingbeslag, i någon mån liknande Drottning Lovisa Ulrikas myntskåp, men en ny inredning. På skåpet en häststaty af Wallenstein. Två nya enkla skåp af mahogny. En liten samling af böcker i myntvetenskapen.

Enligt Brukspatron Östbergs den 29 Maj i Lybeck upprättade testamente eger K. Vitterhets Historie och Antiqu. Akademien att behålla för sina samlingar (Kungl. Myntkabinettet) allt som erfordras till dess komplettering och förbättring, börande det öfriga, efter Akademiens förordnade anslås till andra samlingar, som redan blifvit bildade eller komma att bildas till undervisningens befrämjande.

Bror Emil Hildebrand avhämtade samlingen på Elfkarleö bruk i norra Uppland i juli månad 1865.

En mindre del af myntsamlingen öfver lämnades 1889 till Nya Elementarskolans myntsamling som deposition.

Enligt befintliga kataloger och förteckningar innehåller denna samling mynt och medaljer engl. följande specifikation, som dock torde hafva någon rättelse när samlingen hunnit noggrannare inventeras, än som vid mottandet kunna ske.

Vad gäller det fina myntskåpet som ingick i gåvan har Bror Emil Hildebrand antecknat följande i Vitterhetsakademiens protokoll 1865:

Sekreteraren uppläste en af den nyligen aflidne Kammarherren Grefve Axel Gabriel Bjelke meddelad uppsats, i hvilken han, på grund af ett utdrag af Grefve C. G. Tessins dagbok för den 3 juni 1758, söker göra troligt att en i Kongl. Myntkabinettet befintlig bild af Kejsar Rudolf II till häst fastad på ett af de myntskåp som Brukspatron Östberg genom testamente förärat, vore en lemning från det under trettioåriga kriget i Prag tagna kejsarliga myntkabinettet. Grefve Tessin hade hos kammarherren Grefve Herman Fleming sett denna bild på ett från nämnda krigsbyte kommet skåp fullt med mynt och medaljer.

Myntskåpets vidare öden är för närvarande okända.

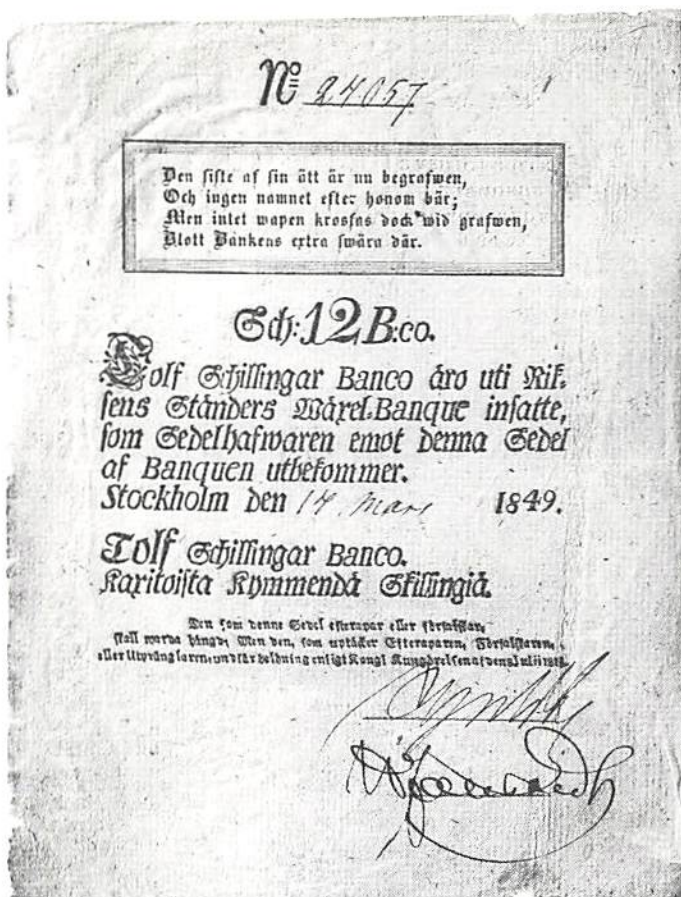
Ian Wiséhn

Riksbanksanställdas klagan på sedlar

Torgny Lindgren har i sitt utmärkta arbete *Riksbankens sedelhistoria 1668-1968* (Stockholm 1968) omnämnt en liten lustig episod från 1849 i bankens historia. På åtskilliga av bankens sedlar i lägre valörer förekommer nämligen en liten vers som säkerligen författats av någon anställd. Versen trycktes på 1849 års sedlar å valörerna 16, 12 och 8 skillingar banco och den lyder:

*Den siste af sin ätt är nu begrafwen,
Och ingen namnet efter honom bär;
Men intet wapen krossas dock wid
grafwen,
Blott Bankens extra swära där.*

Bakgrunden var att man från bankens sida ansåg småsedlarna som onödiga. Redan 1828 hade Bankofullmäktiges ordförande, greve Fredrik Bogislaus von Schwerin, i skarpa ordalag kritiserat att banken i samband med realisationen av riksgälds-sedlarna skulle "tills widare utgifwa til den det åstundar" småsedlar i de låga valörerna 16, 12 och 8 skillingar: "I allt som hörer till myntväsendet äro åtgärder, som 'tills vidare' vidtagas, farliga åtgärder. I sjelfva orden låg en bekännelse, att man icke handlade rätt. Oafbrutit växande äro de menliga verkningarna af ett sådant förhållande. Banken till ex. måste nu för att fylla det ständigt växande behofvet af sedlar till 8-, 12- 16 sk:rs valeur vidkännas

1. Sedel från Riksbankens Ständers Wäxel Bank, 12 skilling banco 1849. Överst under serienumret finns de anställdas klagan. Foto: RIK-foto, förminskad.

Myntprägling i Frankrike i svensk dagbok från 1700-talet

Som ung äkte medaljgravören Carl Gustaf Fehrman (1746-1796) på en studieresa till Frankrike åren 1774-75, under resan förde han anteckningar i en dagbok. Här möter vi många av den tidens främsta konstnärer, kungligheter och vanliga människor. Många spännande miljöskildringar förekommer i dagboken. En av dessa beskrivs under datum 18 december 1774. Fehrman berättar om nya kunskaper som han vunnit vid Myntet i Paris. Han hade besett myntframställningen och beskriver den på följande sätt:

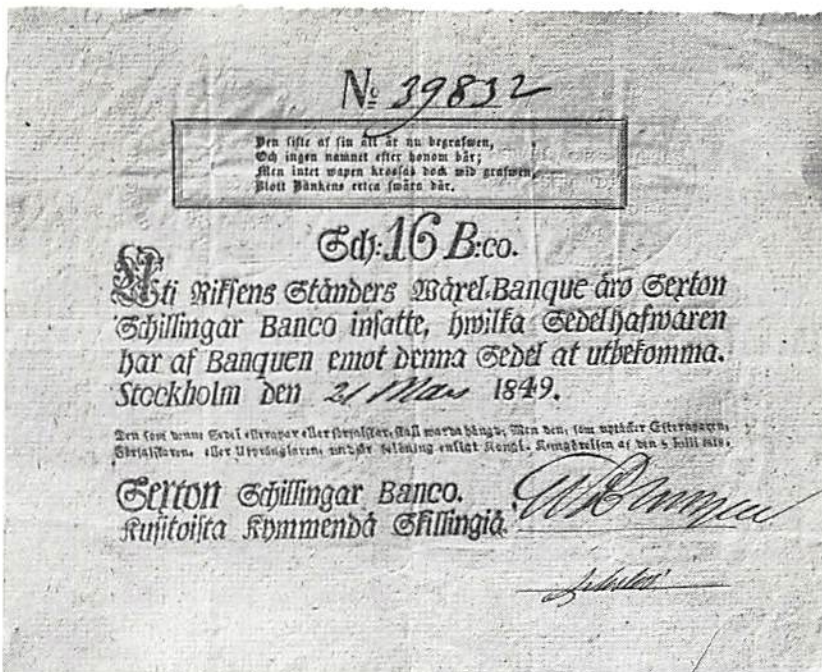
De har ganska små stänger på deras pressar men tämligen stora kulor, som är så fastsatta, att de inte kunde ombytas. I ändarna av stängen hr de flera remmar, varmed de rycker densamma för att öka slaget. De nyttjar till och med tolv karlar uppå stängen och ändå är deras sexlivresstycken ganska illa utslagna. Louisd'orena är något bättre. De har här en liten Gärmskin uppå ena hörnet av nedre fyrkanten, som gör att underättaren aldrig kana sätta plattan snett.

Svenska ambassadören lovade presentera Fehrman för överdirektören vid Myntet. Detta för att han skulle kunna få tillgång att se hela myntverket.

Myntverket skulle efter nyåret flytta till nya lokaler vid quai Conti. Denna vackra byggnad hade stora

myntsalen som det centrala rummet. Mitt för ingången står en staty – då liksom idag. När Fehrman besökte "Hôtel Conti" fanns redan två nya myntpressar uppsatta, och ytterligare fyra skulle tillkomma. Pressarna var inte stora, men mycket vackra och utsirade med ornament. Stängerna var av svarvat järn och kulorna av metall. Flera av dessa maskiner är bevarade och kan studeras i La Monnaie på Quai Conti, som både har museum, administration och försäljning av mynt och medaljer. Präglingsalen är numera museum.

Fehrman gör en del jämförelser med det gamla mynthuset i Stockholm, där det var tämligen svåra arbetsförhållanden. Väst var mörkret i det svenska myntverket, som

2. Sedel från Riksbankens Ständers Wäxel Bank, 16 skilling banco 1849. Sedlar i de låga valörerna 16, 12 och 8 skillingar banco skulle försvinna. Resultatet blev att Banken avskedade alla extraanställda, därav sedelns vers. Foto: RIK-foto, förminskad.

en årlig utgift af 40 till 45 000 r:dr banco". Detta citat är hämtat ur *Förfatningar rörande banko-verket i sammandrag och med anmärkningar*, Stockholm 1828 (sid. 266-67).

I samband med 1834 års realisation återkom Schwerin till frågan om att minska småsedelutgivningen. Om detta skriver Carl David Skogman i *Anteckningar om Rikets Stän-*

ders Bank och allmänna lånerörelsen i Sverige, Stockholm 1845 (sid 116): "Enligt hans förslag läto banco-fullmäktige under tidpunkten näst före bankens återöppnande till utväxling prägla en mängd mindre silfvermynt, som nu ratas både i allmänna rörelsen och vid export af silfver". Skogman skriver vidare: "Massan af folket fortfar att i sina fickor föredraga den smutsigaste 8:skillingssedel för det blankaste 1/16 riksdalers-stycke: och det är endast småningom, som denna vana kan utrotas".

Till slut slog kritiken rot. Eftersom det fanns tillräcklig tillgång på silfvermynt i valörerna 1/16, 1/8 och 1/4 riksdaler specie ansåg man allmänt inom banken vid 1840-talets slut att småsedlarna inte längre var nödvändiga. "Så vidt revisorerna hafva sig bekant, finnes icke inom något annat land än Sverige ett sedelmynt å så låga valeurer som de ifrågavarande."

I bankoreglementet den 23 oktober 1848, § 135, bestämdes följande: "Med slutet af nästinstundande år 1849 kommer all utgifning från banken af sedlar å 16, 12 och 8 sk. samt 14 och 10 sk. kopparmynt att upphöra".

Resultatet blev också att man vid den här tiden alltmer övergick från övervägande manuell till övervä-

gande maskinell sedeltillverkning. Många personer som var kopplade till den äldre framställningsmetoden fick sina inkomster minskade. Upphörandet av småsedelskrivningen år 1849 drabbade särskilt de extraanställda tjänstemännen vid Banken, som ofta var helt beroende av den inkomst som arbetet med småsedlarna gav dem. Det är ur detta perspektiv som vi bör betrakta versen på sedlarna.

Det finns ett par varianter av versens utförande, beroende på vilken valör som det rör sig om.

IW

Rodnad. En bonde, som fört spannmål till torgs, sålde den och fick idel smått silfvermynt i betalning. Då han förundrade sig öfver myntets röda utseende och frågade orsaken dertill, svarade en Jude, som stod nära intill: "De rodna öfver sin fattigdom på silfver."

Ur P G Bergs *Ankedot-Lexikon*

IW

BOKNYTT

N. Douglas Nicol m fl: Standard Catalog of German Coins, 1601 to present, including colonial issues. Pris \$59 plus porto. Den kan beställas från Krause publications, Book Department NR, 700 E. State St., Iola, WI 54990-0001 (de tar gärna emot beställningar med kort från VISA och MasterCard).

Den nya priskatalogen täcker alla tyska mynt från 1601 fram till idag. Volymen omfattar 952 sidor och 17.000 fotografier. Huvuddelen av boken (sidorna 25 till 878) ägnas de tyska småstaternas myntning, från Aachen till Würzburg. Även de svenska besittningsmynten i Tyskland ingår. Andra områden är Tyska riket (1871-1918), kolonierna (1890-1916), Weimar republiken (1919-1933), Tredje riket (1933-1945), Förbundsrepubliken Tyskland (1948-1993), Saarland (1954-1955) och Tyska Demokratiska republiken (1948-1990).

Varje avdelning inleds med en historisk och geografisk översikt. Där finns också regentlistor, förteckningar över myntorter och myntmästarinitialet samt uppgifter kring myntsystemen.

Boken bör intressera numismatiker av alla kategorier.

IV

Islamiskt bokpris

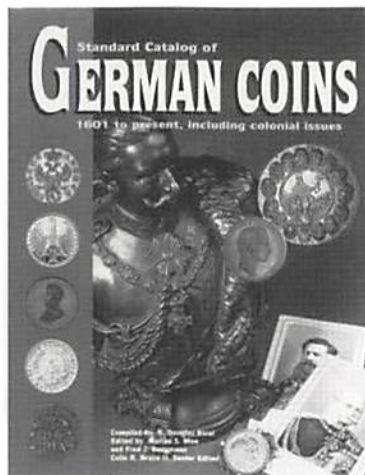
American Numismatic Society i New York har utdelat pris för bästa bok i islamisk numismatik under 1993 och 1994. Priset går till Lutz Ilisch för *Sylloge Nummorum Arabicorum Tübingen, Iva, Bilad as-Sam I: Palästina, Tübingen: Ernst Wasmuth Verlag (1994)*. Förutom ovanslig är utgången av \$250.

Det islamiska bokpriset från ANS utdelas årligen för bästa arbete (ej uppsats) i valfritt ämne i islamisk numismatik eller islamisk monetär historia. Förra året tilldelades Stephen Album detta pris för *A Checklist of Popular Islamic Coins, Santa Rosa (1993)*, recenserad i SNT 1-94.

GR

Frankrike, 500 francs 1993 i guld, Louvre Museum - Mona Lisa.

Franskt guldmynt utnämnt till Årets mynt 1993

Ett franskt jubileumsmynt präglad med anledning av Louvrens 200-årsjubileum som museum har utnämnts till Årets mynt (Coin of the Year) 1993 efter en tävling anordnad av tidningen *World Coin News*. Denna tidning har under de senaste tolv åren arrangerat tävlingar, som har till uppgift att uppmanera till bättre mynt. Juryn är internationellt utsedd. Det vinnande myntet är av guld och har valören 500 francs. Åtsidan visar Mona Lisa och framsidan Louvrens byggnad med glaspyramiden i förgrunden.

Juryn har även valt mynt inom andra kategorier som t ex mest konstnärliga mynt, det populäraste myntet, bästa silvermynt och myntet med störst historiska betydelse.

□

AUKTIONER

SVENSKA

April 8-9 Stockholm, B. Ahlström
27 Stockholm, SNFs auktion
(endast för medlemmar)

Maj Stockholm, MyntGalleriet

UTLÄNDSKA

April 1 New York, Bowers & Merena
1 Oslo, Oslo Mynthandel
3-4 Bussum, Laurens Schulman
5 London, SPINK
5-6 Maastricht, Van der Dussen
8 Bryssel, Elsen
19-20 Zürich, SPINK Taisei
26-29 Frankfurt, Peus

Maj 6 Helsingfors, Holmasto
10-13 München, Hirsch
17-18 Zürich, Leu Numismatik
22-24 Frankfurt, Frankfurter Münzhandlung
26-27 Los Angeles, Bowers & Merena
29-30 Los Angeles, Gillio

MÄSSOR

SVENSKA

April 22-23 Helsingborg, FriMynt

De som önskar tillkännage kommande auktioner eller mässor i auktionskalendern omedes kontakta redaktionen, Kjell Holmberg.

FÖRENINGAR

Göteborgs Numismatiska Förening

Möteslokal: "Traktören", Köpmannagatan 20, Göteborg, kl 18.45-21.00.

10/4 Sune Persson: Att samla sedlar Arabvärlden

8/5 Varbergs Museum: Utflykt med auktion.

Föreningsmeddelanden

Inför 1 ex föredrag, möten och auktioner sändes till redaktionen senast den 1:a i månaden före utgivning.

TÄVLING

Tre nya jubileumsmynt i Finland år 1995

Jubileumsmyntnämnden har utlyst en tävling för formgivning av tre nya jubileumsmynt.

Det nuvarande 10 marks myntet skall förses med nytt motiv "Det för- enade Europa". Valörsidan skall vara samma som tidigare.

Ett 100 marks silvermynt skall präglas till Förenta Nationernas 50- årsjubileum. Myntet skall avspegla FN:s verksamhet och dess syfte.

Ett 2000 marks guldmynt skall präglas till minne av 50 år av fred. Kriget i Lappland avslutades för 50 år sedan. Myntets vikt skall vara 16,97 gram. Guldfinheten skall vara 900/1000.

Konstnären bör lämna sitt förslag till alla tre mynten.

Tävlingstiden utgår den 18 april 1995.

Aimo Linkosalmi

Prenumerera på
årsset och jubileumsmynt
från Norge, Danmark och Finland
genom oss.

Även utgåvor från hela världen.
Sedlar. Polletter.

Listor skickas gratis.

NORRTÄLJE MYNT AB

Box 4, 761 21 Norrtälje
Tel. 0176 - 168 26, Fax 0176-168 56

LUNDS MYNTHANDEL

KÖPER och SÄLJER
BYTER och VÄRDERAR

MYNT och SEDLAR
TILLBEHÖR och LITTERATUR

GRATIS LAGERLISTA
(uppgiv samlarområde)

Klostergatan 5, 222 22 LUND
Tel 046-14 43 69

KÖPER SÄLJER VÄRDERAR

Kvalitetsauktioner
två gånger per år

B. AHLSTRÖM MYNTHANDEL AB

Normalmstorg 1, Itr.

Box 7662 103 94 STOCKHOLM
TEL: 08-10 10 10 FAX: 08-678 77 77

SVENSK

NUMISMATISK TIDSKRIFT

har en upplaga på 1.400 ex.

Ca 1/10 av dessa når utanför Sveriges gränser
– Norden, Europa, USA.

Tidningen kommer ut med 8 nr per år:
första veckan i
februari – maj, september – december.

Våra annonspriser är jämförelsevis låga.
För annonsering kontakta Kjell Holmberg,
tel 018-38 23 47 (kvällstid och helger).

Prisexempel:

1/1 sida (151 × 214 mm)	1.800:–
2:a omslagssidan	2.200:–
4:e omslagssidan	2.500:–
1/2 sida (151 × 105 mm)	1.000:–
1/4 sida (72 × 105 mm)	500:–
1/6 sida (47 × 105 mm)	350:–
1/12 sida (47 × 50 mm)	175:–

Sista materialdag: Den 1:a månadeföre utgivning.
Heloriginal eller manus och gärna skiss
sändes till Kjell Holmberg efter överenskommelse.

*Annonser som ej är förenliga med
SNF:s, FIDEM:s och AINP:s etik avböjs.*

Nordisk Numismatisk Unions möte i Stockholm 1-3 september 1995

Unionen har möte i Stockholm första helgen i sep-
tember. Alla intresserade medlemmar är välkomna.

Mötet är uppdelat på flera dagar. En mottagning
äger rum i SNFs lokaler, Banérgatan 17, på fredag-
kvällen. Det egentliga unionsmötet börjar på lör-
dagen och hålls i Nürnbergbryggeriets konferens-
lokaler på Söder i Stockholm. På förmiddagen kan
man lyssna på ett antal intressanta föredrag med
föredragshållare från hela Norden. Bl a berättar
museidirektör Henrik Klackenborg om Det Nya
Myntkabinettet i Stockholm. Professor Kolbjørn
Skaare från Oslo berättar om arbetet med en ny
norsk mynthistoria. Sammanlagt fem föredrag
hålls under dagen. Därefter tar unionsmötesför-
handlingarna vid, och dagen avslutas med festmid-
dag på restaurang Gondolen vid Katarinahissen,
också på Söder.

Andra dagen ägnas åt en utflykt till Sigtuna —
det är ju 1000-årsjubileum för svensk myntning i
år! — och till Skokloster.

Kostnader för luncher och middag framgår av
det preliminära programmet. Anmälningsblankett
och preliminärt program kan beställas på kansliet,
Banérgatan 17, tel. 08-6675598.

OBS! Sista dagen för anmälan och eventuell för-
handsinbetalning för lunch resp middag är den 31
maj 1995.

Göran Wahlquist

MINNESMEDALJ UPPSALA UNIVERSITET

1477 • 1595 • 1995

Den 15 mars 1595 utfärdade hertig Karl av Södermanland, som med tiden skulle bli kung Karl IX, och rikets råd förnyade privilegier för Uppsala universitet, som grundats redan 1477 men som under större delen av 1500-talet fört en tynande tillvaro.

Till 400-årsminnet av återinvigningen har Uppsala universitet låtit prägla en medalj vid Myntverket i Eskilstuna. Medaljen har modellerats av den kände medaljkonstnären Ernst Nordin.

Åtsida: Huvudportalen till universitetets äldsta byggnad, den numera rivna karolinska akademien från 1430-talet, omgiven av den ena av de båda spiror, som sedan år 1600 vid högtidliga tillfällen bäres framför rektor, och den likaledes i processioner burna pedellstaven, ritad av Jean Eric Rehn 1759.

Underst universitetets vapen, antaget 1990 och överst texten UNIVERSITAS UPSALIENSIS REVIRESCENS. "Det åter grönskande universitetet i Uppsala".

Frånsida: Överst konung Carl XVI Gustafs krönte monogram, till vänster hertig Karl, avbildad efter ett samtida riksdalermynt, till höger hertigens vapen efter ett kopparstick från 1596 av Hieronymus Nützel och underst universitetets alltjämt nyttjade sigill från omkring 1600.

Beställning görs på nedanstående telefon-/faxnummer

Fakta om medaljen

Metall	Diam	Vikt	Upplaga max	Pris SEK
Guld 18 K	45 mm	80 g	10	10 990,-
Silver 999/1000	45 mm	50 g	500	490,-
Medaljbrons	45 mm	45 g	750	280,-

Guld- och silvermedaljerna är numrerade. Det första exemplaret av guldmedaljen har överlämnats till H M Konungen.

I priserna ingår etui, frakt och moms. De gäller t o m 31 dec 1995. Leverans sker mot postförskott eller mot förskottsbetalning till vårt postgirokonto 76 22 15-2.

Leverans av medaljer sker separat från ev beställning av sam-larmynt.